

worldwise europe

študija o usklajenosti politik za razvoj

OSEM PRIMEROV ZA SPODBUJANJE SKLADNOSTI POLITIK ZA RAZVOJ

Okrajšave in kratice

— ADLI	Industrializacija na temeljih razvoja kmetijstva
— CZDA	Češka agencija za razvoj
— CSO	Civilnodružbene organizacije
— DC	Razvojno sodelovanje
— DRC	Demokratska republika Kongo
— EC	Evropska komisija
— EEA	Evropski gospodarski prostor
— EEAS	Evropska služba za zunanje delovanje
— EP	Vzhodno partnerstvo
— EU	Evropska unija
— EUR	Evro
— FAO	Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo
— FTC	Centri za usposabljanje kmetov
— BDP	Bruto domači proizvod
— IFAD	Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva
— ILC	Mednarodna koalicija za zemljo
— ILUC	Posredna sprememba v rabi zemljišč
— IMF	Mednarodni denarni sklad
— LIC	Države z nizkimi prihodki
— MDGs	Razvojni cilji tisočletja
— MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
— MIC	Države s srednje visokimi dohodki
— MiFiD	Direktiva o trgih finančnih instrumentov
— URP	Uradna razvojna pomoč
— OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
— OECD DAC	Odbor za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj
— OHADA	Organizacija za uskladitev poslovnega prava afriških držav
— OHCHR	Visoki komisar ZN za človekove pravice
— PCD	Usklajenost politik za razvoj
— SNNPR	Regija južnih narodov, narodnosti in ljudstev
— UK	Združeno kraljestvo
— ZN	Združeni narodi
— UNFPA	Program ZN za prebivalstvo
— UNHCR	Urad visokega komisarja ZN za begunce
— UNICEF	Sklad ZN za otroke
— UNIFEM	Razvojni sklad ZN za ženske
— UNGEI	Pobuda ZN za izobraževanje deklet
— UN Women	Agencija ZN za ženske
— USD	Ameriški dolar
— WTO	Svetovna trgovinska organizacija

Uvod

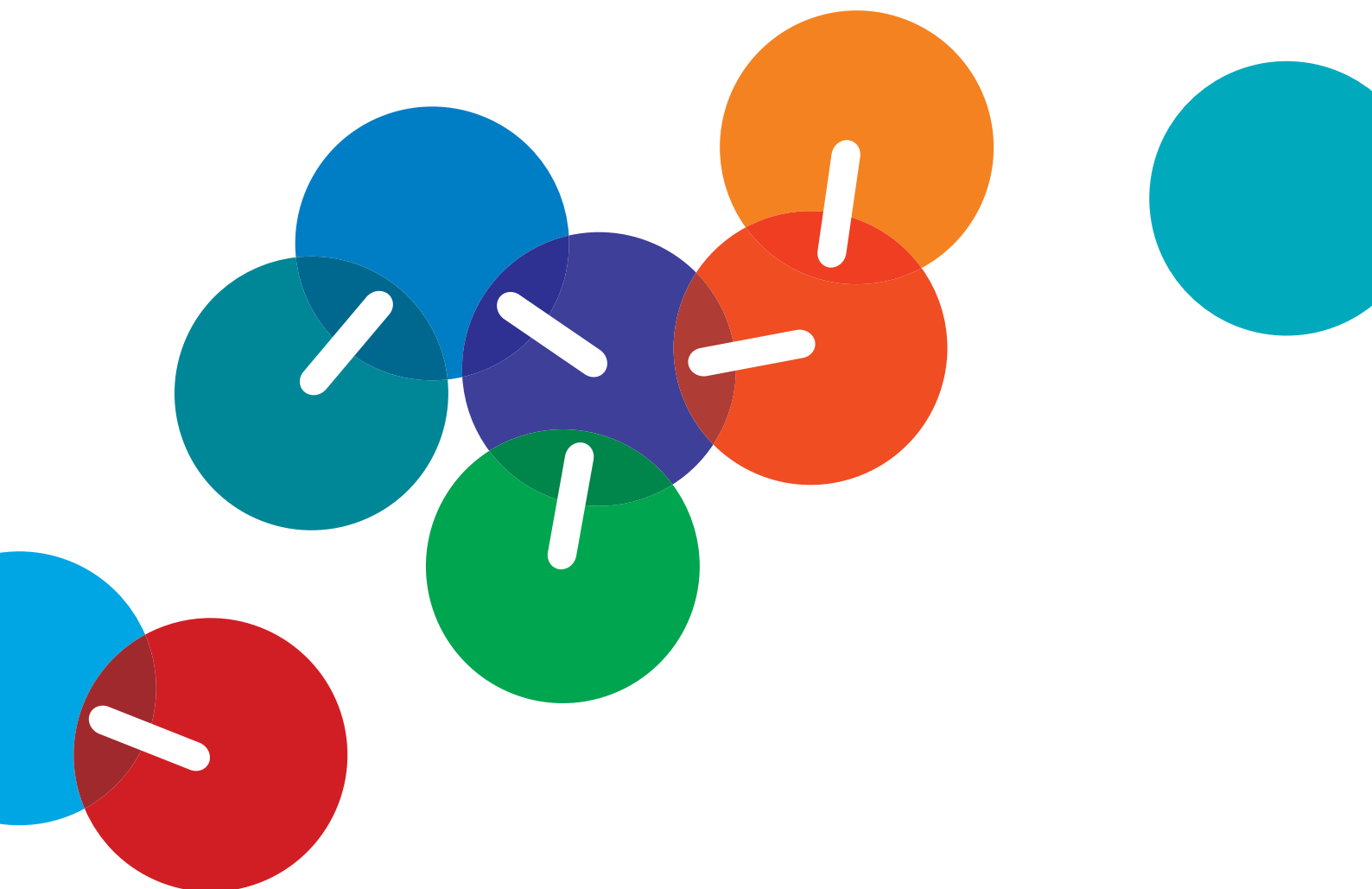
Pričujoča študija je prva skupna publikacija, nastala v okviru projekta **Svetovljanska Evropa: skladnejša Evropa za pravičnejši svet** (ang. World-Wise Europe: A more coherent Europe for a fairer world. Pobuda, ki je bila sprožena februarja 2013, združuje nacionalne platforme nevladnih organizacij s področja spodbujanja razvoja iz Belgije (iz francosko govoreče skupnosti), Češke, Estonije, Francije, Madžarske, Poljske, Romunije, Slovaške in Slovenije ter iz Evropske mreže za dolg in razvoj (Eurodad). Splošni cilj, ki ga skušajo doseči projektni partnerji, je krepitev javne in politične podpore pri zagotavljanju usklajenih razvojnih politik kot ključnega dejavnika v globalnem boju proti revščini.

Študija zajema preučitve primerov **osem držav**, ki nazorno prikazujejo povezavo med politikami razvojnega sodelovanja in politikami na področjih, ki niso povezana z razvojem, ter pomembnost njihovega usklajevanja. Podani primeri prikazujejo, kako lahko neskladno oblikovane politike na nerazvojenih področjih, npr. na področjih migracij in agrogoriv, nasprotujejo prizadevanjem na področju razvojnega sodelovanja in jih izpodbijajo. Za vsako od predstavljenih držav je najprej podan opis okolja za razvojno sodelovanje, vključno z njegovimi institucionalnimi in pravnimi okviri, ki mu sledi pregled posameznih projektov s podporo civilnodružbenih organizacij ali vlad, katerega namen je prikazati povezavo med razvojno politiko in politiko na drugih konkretnih področjih, npr. azilno in migracijsko, kmetijsko ali energetska politiko.

- Primer **Estonije** prikazuje, da je visoko konservativna politika do iskalcev azila v neposrednem nasprotju s poudarkom na varstvu človekovih pravic v razvojnih programih, namenjenih ravno tistim državam, iz katerih prihaja velik delež iskalcev azila.
- V **Romuniji** je bilo leta 2012 20 % proračuna za uradno razvojno pomoč (URP) namenjenih štipendijam za študij v Romuniji, vendar se te ne podeljujejo na podlagi potreb države partnerice, hkrati pa za zdaj tudi ni bilo nikakršnih prizadevanj za to, da bi ocenili pomen teh štipendij za državo partnerico.
- **Slovaška** podpira male kmete na nekaterih območjih v Keniji in prispeva k izboljšanju prehranske varnosti, vendar je hkrati vključena v mednarodno trgovino in politiko EU o agrogorivih, ki ima škodljive učinke na uresničevanje razvojnih ciljev.

- Primer **Poljske** prikazuje, kako podnebna politika vlade škodi prizadevanjem v boju proti podnebnim spremembam, ki sodijo med ključne probleme držav v razvoju.
- Kot kaže primer Etiopije, podpira **Češka** v okviru svojega programa razvojnega sodelovanja trajnostno preživetje malih kmetov. Kljub temu je njena politika do agororiv del politike EU s tega področja, ki za zdaj še ni doživela konstruktivnih reform, s katerimi bi zaustavili naglo prilaščanje zemlje v državah v razvoju in posredne spremembe v rabi zemljišč.
- V **Sloveniji** smo zaznali šibke mehanizme za zagotavljanje usklajenosti migracijske in razvojne politike kljub njuni očitni povezanosti, saj se obe osredotočata na Zahodni Balkan.
- Lastni interesi **Madžarske** pri povečevanju domače proizvodnje agororiv so v očitnem nasprotju s potrebo po zaustavitvi širitve pridelovanja in rabe agororiv, ki povzročata višanje cen hrane, resne okoljske probleme, lakoto in prilaščanje zemljišč v državah v razvoju.
- Zunanji minister **Belgije** je pri kongovski vladi aktivno lobiral za spremembo kmetijske zakonodaje, s čimer bi zagotovil podporo belgijskim podjetjem namesto razvoju kongovskega kmetijstva, ki je ena od prioritet belgijskega programa razvojnega sodelovanja.

Na podlagi analize, izkušenj in dela razvojnih organizacij predlaga študija nekaj priporočil vladam teh držav. Ta je treba razumeti kot dodatek k analizi usklajenosti politik za razvoj v evropskem okviru, ki jo je pred kratkim opravila zveza nevladnih organizacij CONCORD in ki vsebuje priporočila na evropski ravni (Spotlight Report).

Kazalo

<hr/> Primer estonske begunske politike /	7
Estonska okrogla miza za razvojno sodelovanje (AKÜ). Prispevki Estonskega sveta za begunce	
<hr/> Primer Romunije /	11
Romunska platforma za razvojno sodelovanje (FOND)	
<hr/> Primer Slovaške /	15
Slovaška platforma za razvojno sodelovanje (Platforma MVRO)	
<hr/> Primer Poljske /	21
Poljska platforma za razvojno sodelovanje - Grupa Zagranica (GZ)	
<hr/> Primer Češke /	25
Češki forum za razvojno sodelovanje (FoRS)	
<hr/> Primer Slovenije /	29
Slovenska platforma za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč (SLOGA)	
<hr/> Primer Madžarske /	33
Madžarsko združenje nevladnih organizacij za razvoj in humanitarno pomoč (HAND)	
<hr/> Primer Belgije	/ 39
Nacionalni center za razvojno sodelovanje (CNCD-11.11.11)	
<hr/> Uvod in priporočila /	3 & 43
CNCD-11.11.11 in Evropska mreža za dolg in razvoj	

primer / Estonije

Estonska razvojna in begunska politika

Estonija nudi razvojno pomoč petnajst let. Najpomembnejša partnerja v njenem programu bilateralnega razvojnega sodelovanja sta Afganistan in Gruzija, program pa je deloval oz. še deluje tudi v Armeniji, Belorusiji, Moldaviji, Ukrajini in v državah drugih regij (večinoma na Bližnjem vzhodu). Estonija v teh partnerskih državah namenja močan poudarek vzpostavljanju demokracije, vladavini prava in spoštovanju človekovih pravic – na ta področja se osredotoča velika večina estonskega razvojnega sodelovanja. Paradoksalno je, da sta Afganistan in Gruzija hkrati tudi na vrhu seznama držav v razvoju po številu prošenj za azil v Estoniji. Do zdaj so bile s pozitivno odločbo o zaščiti razrešene le redke med temi prošnjami, kar kaže na izrazito neusklajenost razvojne in migracijske politike: po eni strani Estonija skozi razvojno sodelovanje podpira demokracijo in ščiti človekove pravice, po drugi strani pa zavzema zelo konservativen pristop pri ravnanju z iskalci azila, ki skušajo uiti kršitvam svojih osnovnih pravic in preganjanju.

Kot izvajalka programa razvojnega sodelovanja Estonija večino svojih virov vseskozi namenja razvoju demokracije, širjenju vladavine prava in varstvu človekovih pravic. Kako pomembne so te teme, je jasno izraženo tudi v najpomembnejšem državnem dokumentu s tega področja, strategiji za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč,¹ ki opredeljuje šest prednostnih področij estonskega razvojnega sodelovanja in sedem glavnih držav partneric za bilateralno pomoč (Afganistan, Armenijo, Azerbajdžan, Belorusijo, Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino), v njej pa so razložene tudi glavne vrednote in načela razvojnih dejavnosti Estonije. Človekove pravice, enakost spolov in skrb za okolje so bile opredeljene kot najpomembnejše temeljne vrednote estonskega razvojnega sodelovanja.

V obdobju med letoma 2013 in 2015 je Estonija tudi članica Sveta Združenih narodov za človekove

pravice. Po besedah predstavnikov zunanjega ministrstva sodi širjenje spoštovanja človekovih pravic, demokracije in vladavine prava med glavne naloge estonske zunanje politike. Poseben poudarek je namenjen varstvu pravic žensk, otrok in domorodnega prebivalstva kot najranljivejših skupin, ki so bolj podvržene diskriminaciji.² Pohvalno je, da so te prioritete jasno izražene tudi v estonskem programu razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči. Estonija redno namenja denarne donacije Uradu visokega komisarja ZN za človekove pravice (OHCHR), organu ZN za enakost spolov in opolnomočenje žensk (UN-Women), Mednarodnemu skladu ZN za pomoč otrokom (UNICEF), Skladu ZN za demografsko dejavnost (UNFPA), Razvojnemu skladu Združenih narodov za ženske (UNIFEM), iniciativi ZN za izobraževanje deklet (UNGEI), dejavnostim foruma ZN za domorodna ljudstva in drugim fundacijam.

Estonska politika glede usklajenosti politik za razvoj

Estonija nima posebne zakonodaje v zvezi z usklajenostjo politik za razvoj, vendar nacionalna strategija za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč jasno določa, da si Estonija pri podpiranju razvojnega sodelovanja prizadeva za boljšo usklajenost področij, kot so trgovinska politika, varnostna politika, raziskovalna in inovacijska politika, okoljska politika, kmetijska politika in migracijska politika, pa tudi za krepitev sodelovanja med institucijami pri izvajanju politik. O zasledovanju teh ciljev priča tudi podpora, ki jo Estonija namenja različnim sporazumom in pobudam na ravneh EU in OECD.

Poleg tega vključuje nacionalna strategija tudi konkreten ukrep za financiranje, namenjen zagotavljanju usklajenosti stališč Estonije pri oblikovanju politik na drugih področjih, ki vplivajo na razvojno sodelovanje (npr. trgovinske politike). Kljub temu je bil za zdaj edini prispevek (10.000 EUR), ki ga je Estonija izplačala v okviru tega ukrepa, namenjen za plačilo članarine države v Mednarodni organizaciji za frankofonijo.

Estonska begunska politika

Estonija nudi mednarodno zaščito skoraj tako dolgo, kot nudi razvojno pomoč. Leta 1997 se je pridružila Konvenciji ZN o statusu beguncev (1951) in Protokolu o statusu beguncev (1967). Od takrat je Estonija prejela skupno 439 prošelj za azil,³ od katerih je bila približno polovica vložena v zadnjih treh letih, kar pomeni, da pomembnost te tematike naglo narašča.

Največ prošelj za azil v Estoniji so vložili državljani Gruzije (63 oseb), Rusije (58 oseb) in Afganistana (36 oseb), visoko na seznamu pa so tudi Sirijci (21), Belorusi (20) in Armenci (17). Zanimivo je, da so partnerske države Evropske unije v njenem vzhodnem partnerstvu in Afganistan hkrati tudi glavni partnerji v estonskem razvojnem sodelovanju. Zaradi dogajanja v Siriji je Estonija velik del svoje humanitarne pomoči v zadnjem času namenila tudi lajšanju problemov, s katerimi se soočajo sirski begunci.

Obenem pa statistika in pričevanja organizacij, ki se ukvarjajo z begunci, kažejo na to, da je estonska politika do oseb, ki prosijo za azil zaradi preganjanja, ogroženosti svojega življenja itd., zelo konservativna. Od leta 1997 je Estonija omogočila zaščito skupno 89 osebam (vključno z 18 družinskimi člani). Azil je bil na primer ponujen

dvema Armencema, trem Gruzijcem in šestim Belorusom, kar je zgolj deset odstotkov vseh prosilcev iz teh držav. Od prošelj državljanov Afganistana jih je bila odobrena približno polovica. Do zdaj je bila s pozitivno odločbo razrešena ena od osmih prošelj sirskih državljanov, vloženi leta 2013. Estonija je članica EU z najmanjšim skupnim številom beguncev.

Poleg tega estonska vlada glede na letno poročilo o stanju človekovih pravic, ki ga je pripravil Estonski center za človekove pravice,⁴ ne nudi dejavne podpore iskalcem azila, ko so ti v Estoniji. V sprejemnem centru nudijo večino podpornih storitev za iskalce azila (in tiste, ki jim je bila mednarodna zaščita že podeljena) civilnodružbene organizacije v okviru projektov, medtem ko je vlada udeležena predvsem tako, da nekatere od teh dejavnosti financira. V sprejemnem centru, ki stoji na odročni lokaciji, se iskalci azila soočajo z oteženim dostopom do dela in izobraževanja, z okrnjeno pravno pomočjo ter z omejeno razpoložljivostjo jezikovnih tečajev in osnovnih informacij o tem, kako si urediti življenje v Estoniji. Za obravnavo mladoletnih oseb brez spremstva, ki iščejo azil, ni posebej prilagojenega pristopa. Poleg tega se kot pomembno oviro omenja tudi to, da lokalne oblasti osebam, ki jim je Estonija podelila mednarodno zaščito, pogosto niso pripravljene pomagati pri iskanju stanovanj ali zagotavljanju pomoči pri integraciji.

Veljavna direktiva EU o pogojih za sprejem nalaga državam članicam, da iskalcem azila dovolijo opravljati delo po največ enem letu bivanja v državi. Medtem ko so številne države članice določile čakalno dobo, krajšo od šestih mesecev, ali pa so jo v celoti odpravile, se je Estonija odločila za največji dovoljeni časovni okvir in tako iskalcem azila praktično prepovedala opravljanje dela.

Konservativnost estonske azilne politike se odraža tudi v nepripravljenosti države, da bi sodelovala pri preseljevanju beguncev, njihovem premeščanju znotraj EU in pri odobritvi prihoda ljudi v stiski iz humanitarnih razlogov. Nepripravljenost Estonije, da bi se vključila v programe preseljevanja beguncev, ki jih izvaja UNHCR, je še posebej jasno razvidna in problematična v kontekstu okrepljenega dotoka beguncev iz Sirije in v primerjavi z nalogami, ki so jih prevzele nekatere druge države članice EU.

Neusklajene odločitve

Pohvalno je, da Estonija velik del svojega razvojnega sodelovanja in zunanje politike nasploh usmerja v varstvo in uveljavljanje človekovih pravic, vendar je problematično, da njena begunska politika ne prispeva k uresničevanju istih ciljev. Visoko konservativna estonska politika do podeljevanja mednarodne zaščite iskalcem azila, ki so zaprosili za pomoč zaradi očitnih kršitev njihovih pravic, je neskladna tako z razvojno politiko Estonije kot s splošnim pristopom države do človekovih pravic.

Po eni strani visoki politični predstavniki Estonije v svojih izjavah znova in znova podpirajo varovanje življenja in dostojanstva vseh ljudi po svetu, te zaveze pa dodatno potrjuje podpora multilateralnim organizacijam in misijam za zagotavljanje humanitarne pomoči v podporo beguncev. Po drugi strani pa Estonija upošteva Ženevsko konvencijo in opredelitve subsidiarne zaščite v izjemno ozkem smislu, medtem ko so številne druge države razširile

kriterije in mednje vključile dodatne humanitarne razloge za zaščito. Čeprav je iskanje zaščite pred preganjanjem človekova pravica, ki bi morala pripadati vsakomur ne glede na izvor, ni Estonija nič bolj odprta niti za sprejem beguncev iz glavnih partneric njenega programa razvojnega sodelovanja.

Konservativni pristop v odnosu do beguncev je še posebej nerazumljiv glede na to, da je bila Estonija sama deležna pomoči, ko so druge države njene prebivalce sprejemale kot begunce v težkih časih 20. stoletja. Več deset tisoč Estoncev ima osebne izkušnje s tem, kako je biti begunec, ali pa poznajo ljudi, ki so bili prisiljeni zapustiti državo med prvo in drugo svetovno vojno. Izrazit primer za to je primer predsednika Estonije Toomasa Hendrika Ilvesa, ki se je rodil v Stockholmu estonskima beguncema, ki sta po drugi svetovni vojni pobegnila pred Sovjeti.

Priporočila

Čeprav ima neposredno opraviti z državami v razvoju, zagotavljanje usklajenosti razvojne in begunske politike ni zgolj naloga ministrstva za zunanje zadeve in se ga kot takega tudi ne sme obravnavati. Pravzaprav nosi v tem primeru zunanje ministrstvo najmanj odgovornosti, saj že zdaj uspešno podpira države v razvoju na načine, za katere je pristojno (npr. skozi razvojno sodelovanje). Rešitev za to neusklajenost je predvsem v rokah ministrstva za socialne zadeve in notranjega ministrstva.

Da bi povečala usklajenost begunske politike Estonije s cilji njene razvojne politike in da bi izboljšala blaginjo in varnost iskancev azila, predlagamo, da estonska vlada stori naslednje:

- na estonski meji vzpostavi operacijo za spremljanje stanja v sodelovanju z UNHCR in z Estonskim centrom za človekove pravice, s čimer bo zagotovila, da je postopek zaprositve za azil skladen z estonsko azilno zakonodajo in mednarodnimi obveznostmi;
- se vključi v programe preseljevanja beguncev, ki jih izvaja UNHCR, še posebej za begunce iz držav, ki so glavne partnerice estonskega programa razvojnega sodelovanja (npr. za afganistanske begunce v Pakistanu in Iranu) in v katerih poteka vojna (npr. Sirija);
- uskladi estonsko zakonodajo z direktivami EU in mednarodno uveljavljeno prakso ter pri obdelavi osnutkov zakonskih aktov vedno zaprosi za mnenje UNHCR in nevladnih organizacij, ki se podrobno ukvarjajo z zadevno tematiko;
- izboljša storitve, namenjene iskalcem azila v sprejemnem centru in izven njega, pri čemer naj posebno pozornost namenja položaju žensk in mladoletnih oseb brez spremstva;
- oblikuje celovit mehanizem za analiziranje in zagotavljanje usklajenosti politik na drugih področjih z razvojnimi cilji.

primer / Romunije

Nacionalni okvir

Romunska politika razvojnega sodelovanja je osredotočena na več geografskih področij: vzhodno sosedstvo (Republika Moldavija – prednostna partnerica in glavna prejemnica uradne romunske razvojne pomoči, Gruzija, Armenija in Azerbajdžan), Severno Afriko (Egipt, Tunizija, Libija) in Bližnji vzhod (palestinski teritoriji, Irak in Afganistan).⁵ Med prednostnimi vsebinskimi področji, ki jih Romunija podpira v okviru svoje uradne razvojne pomoči, navaja Nacionalna strategija za politiko mednarodnega razvojnega sodelovanja iz leta 2006 izobraževanje, poklicni razvoj in zaposlovanje.⁶ Glede na najnovejše nacionalno poročilo o uradni razvojni pomoči, izdano novembra 2013, sta bili glavni prejemniki romunske uradne razvojne pomoči v letu 2012 Republika Moldavija in Tunizija, večji del te pomoči pa je bil podeljen v obliki štipendij študentom iz teh dveh držav.⁷ Ta primer vsebuje tudi več elementov neuskajenosti v nacionalni politiki (izobraževalni in migracijski), ki prihaja v navzkrižje z razvojnimi cilji, pa tudi, kot bomo videli v nadaljevanju, s strukturnimi vprašanji (pomanjkanje mehanizmov za spremljanje razvoja dogodkov v prihodnosti in pomanjkanje državnih strategij).

Kar se tiče zagotavljanja usklajenosti politik za razvoj (PCD), se je Romunija glede na Splošni oris sistemov PCD v državah članicah EU, ki je izšel letos skupaj s poročilom mreže CONCORD o usklajenosti politik za razvoj, politično zavezala k zagotavljanju PCD in ima hkrati na voljo mehanizme za uresničevanje te zaveze.⁸ V nacionalni strategiji za razvojno sodelovanje je usklajenost politik za razvoj opredeljena kot temeljno načelo, ki ga je treba spoštovati in upoštevati pri izvajanju politike uradne razvojne pomoči.⁹ Poleg tega ima Romunija tudi posvetovalni svet, medresorsko telo, katerega naloga je usklajevanje med resornimi

ministrstvi in zagotavljanje skladnosti med nacionalno politiko in razvojnimi cilji. V posvetovalnem svetu je zastopana tudi romunska platforma nevladnih organizacij FOND skupaj z drugimi udeleženci. Romunija poleg tega vsako drugo leto prispeva k poročilu EU o PCD, ki izide dvakrat letno. Kljub temu PCD ni v zadostni meri predstavljena kot medsektorski problem, prav tako pa niso poudarjene njene koristi z vidika učinkovitosti pomoči in uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja. Romunija tudi nima strategije za zagotavljanje PCD s kazalniki nadzora, ki bi zagotovila, da se PCD ustrezno izvaja.

Migracije in izobraževanje: štipendije za študente iz držav v razvoju

Romunsko ministrstvo za nacionalno izobraževanje je glavno resorno ministrstvo z izdatki za uradno razvojno pomoč. Ti izdatki so štipendije in druge finančne dajatve, podeljene državljanom držav, ki so upravičene do uradne razvojne pomoči, in znašajo približno 20 % evidentiranih celotnih sredstev, ki jih Romunija namenja za uradno razvojno pomoč. V letu 2012 je Ministrstvo za nacionalno izobraževanje podelilo štipendije državljanom Republike Moldavije, Republike Tunizije, Republike Srbije, Ukrajine, Republike Albanije, Kraljevine Maroko, Sirske arabske republike, Republike Turčije in drugih držav. Večina teh sredstev (12.789.589,09 EUR – 58 %) je bila namenjena moldavskim študentom, na drugem mestu pa so bili tunizijski študenti (1.200.927,96 EUR – 5 %).¹⁰ Toda štipendije se ne podeljujejo študentom iz partnerskih držav glede na prioriteto, temveč se dodelijo glede na seznam držav prejemnic PCD, ki ga vodi OECD.¹¹ To pojasni, zakaj je Srbija, ki ni več ena od prednostnih držav, po količini podeljenih sredstev za štipendije na tretjem mestu (1.012.596,05 EUR).¹² Glede na vladno resolucijo št. 288/1993 podeljuje štipendije državljanom tretjih držav več organov, in sicer ministrstvo za zunanje zadeve, ministrstvo za trgovino in ministrstvo za izobraževanje. V resoluciji je navedeno, da se te štipendije podeljujejo v skladu z interesi romunske zunanje politike.¹³ Zunanje ministrstvo bo npr. za študijsko leto 2014–2015 podelilo 85 štipendij, ki obsegajo stroške šolnine, namestitvene stroške in finančno pomoč študentom (v višini 65–85 EUR na študenta). Ministrstvo je določilo naslednja prednostna izobraževalna področja: politične in administrativne znanosti, pedagogiko, romunsko kulturo in civilizacijo, tehniške znanosti, nafto in plin, kmetijske znanosti, veterinarsko medicino, arhitekturo in umetnost.¹⁴ Pri tem pa ni jasno, kako so bila ta prednostna področja določena – glede na ocene potreb, opravljene v sodelujočih državah v razvoju, ali glede na lastne potrebe romunskega trga dela.

Elementi neuskklajenosti v politikah

BEG MOŽGANOV IN POMANJKANJE NAČRTOVANJA PROGRAMOV IN NADZORA

Prvi primer neuskklajenosti je povezan s štipendiranjem študentov, ki prihajajo iz Republike Moldavije in po koncu študija ostanejo v Romuniji ali pa odidejo v Zahodno Evropo in tako povzročijo beg možganov iz države izvora. Čeprav je vpliv takšnega bega možganov verjetno znaten, ni na

voljo nobene javne evidence o številu študentov štipendistov iz Moldavije, ki se ne vrnejo v svojo državo izvora. Do danes ni bilo opravljene nobene raziskave o tem, kako te štipendije vplivajo na razvoj v partnerski državi. Glede na poročilo Romunskega centra za evropske politike (CRPE) navajajo študenti iz Republike Moldavije kot razlog za svojo odločitev, da se ne vrnejo v svojo državo izvora, poleg osebnih razlogov tudi dejstvo, da po poklicni usposobljenosti, pridobljeni v Romuniji (večinoma v političnih in administrativnih znanostih, mednarodnih odnosih, trženju in oglaševanju ter psihologiji) na moldavijskem zaposlitvenem trgu ni povpraševanja.¹⁵ Če bodo imeli moldavijski študenti pozitivno mnenje o romunskem programu štipendiranja, lahko tudi pričakujemo, da se bodo moldavijske univerze zaradi romunske politike na tem področju čutile prikrajšane. Po besedah predstavnikov univerz in uslužbencev Ministrstva za izobraževanje Republike Moldavije veliko število študentov, ki zapustijo državo, da bi študirali v Romuniji, vpliva na moldavijski šolski sistem. Poleg tega imajo nekateri med njimi pomisleke o smiselnosti podeljevanja teh štipendij, saj so te v njihovih očeh bolj poskus, da bi moldavijske državljane privabili na romunski trg dela, kot pa sredstvo za podpiranje razvojnih prizadevanj Republike Moldavije.¹⁶

OTEŽEN DOSTOP DO IZOBRAŽEVANJA

Naslednji primer neuskklajenosti je povezan s tujimi študenti, ki v Romuniji študirajo medicino, večina med njimi pa prihaja iz Severne Afrike, predvsem iz Tunizije (1164 vpisanih študentov leta 2012).¹⁷ Po koncu šestletnega študija morajo študenti opraviti usposabljanje v bolnišnici in tako pridobiti praktična znanja. Toda v skladu z vladno resolucijo št. 22/2009 tuji študenti, za razliko od državljanov Romunije in držav EU oz. EEA, pri opravljanju usposabljanja niso oproščeni plačila pristojbine.¹⁸ Bolj pogosto kot ne dosežejo te pristojbine visoke zneske, na Univerzi za medicino v Iașiju denimo 7700 evrov na leto.¹⁹ Višina takšne pristojbine je še toliko bolj nedosegljiva, če upoštevamo, da študent, ki ne prihaja iz EU, v Romuniji zelo težko najde zaposlitev. V skladu z vladno resolucijo št. 194/2002 o ureditvi za tujce v Romuniji²⁰ in vladno resolucijo št. 56/2007²¹ morajo tuji državljani s pravico do začasnega bivanja zaradi študija pridobiti dovoljenje za delo (v kar morata študent ali študentka in delodajalec vložiti veliko truda – gl. poglavje Dostop do trga dela), opravljajo pa lahko samo delo s skrajšanim delovnim časom.

Zato ti študenti stežka povečajo svoje dohodke in zadostijo finančnim zahtevam. Posledica tega je, da veliko študentov, ki zaključijo študij medicine v Romuniji, odide v Zahodno Evropo in tam pridobijo potrebne praktične izkušnje na svojih področjih.²²

OTEŽEN DOSTOP DO TRGA DELA

Dostop tujih državljanov do romunskega trga dela urejata resolucija romunske vlade št. 56/2007 o dovoljenju za zaposlitev in premestitvi tujih državljanov znotraj območja Romunije in zakon št. 157/2011, ki spreminja in dopolnjuje nekatere zakonodajne akte o ureditvi položaja tujcev v Romuniji.²³

Po tej zakonodaji se število dovoljenj za delo, ki se smejo izdati tujim državljanom, določi letno na podlagi vladnega sklepa. Da se tuji državljani lahko zaposlijo v Romuniji, morajo biti izpolnjeni vsi naslednji pogoji:²⁴ prostega delovnega mesta ne more zasesti romunski državljan ali državljan EU oz. EGP; kandidati izpolnjujejo posebne pogoje glede poklicne usposobljenosti in izkušenj na določenem področju in imajo dovoljenje za delo; kandidati so dokazano zdravstveno sposobni za opravljanje delovnih nalog in niso vpisani v kazensko evidenco; število dovoljenj za delo, ki jih letno odobri vlada, še ni bilo preseženo; delodajalec ja plačal vse prispevke v državno blagajno; delodajalec dejansko opravlja dejavnost, za katero je bila vložena prošnja za dovoljenje za delo; delodajalec ni bil kaznovan zaradi dela na črno. Dovoljenje za delo izda Generalni inšpektorat za imigracije na zahtevo

delodajalca, če ta predloži vsa potrebna dokazila.²⁵ Da lahko predložita ta dokazila, morata tako delodajalec kot bodoči delojemalec skozi podroben postopek, ki traja približno šest mesecev. Poleg tega mora delodajalec plačati več kot 500 evrov davščin in več dni obiskovati različne javne institucije, ki izdajajo zgoraj omenjena dokazila. Dovoljenje za delo velja eno leto in ga je mogoče podaljšati, če delojemalec nadaljuje delo pri istem delodajalcu po posebni delovni pogodbi, ki se sklene za nedoločen čas, s podaljšanjem pravice do bivanja v Romuniji iz delovnih razlogov (za kar mora delojemalec izpolniti dodatno vlogo).²⁶ Če je tuji državljan »visoko kvalificirani delavec«, je postopek za pridobitev dovoljenja za delo enostavnejši, vendar zakon določa, da mora biti pri tem plača delavcev v tej kategoriji najmanj štirikrat večja od povprečnega bruto dohodka. Ta zahteva je absurdna, saj zaposleni v Romuniji, ki izpolnjujejo pogoje za uvrstitev med visoko kvalificirane delavce, niso tako dobro plačani.²⁷ V takšnih razmerah številni delodajalci nočejo zaposliti oz. opustijo zaposlitev tujega državljana ali pa takšne državljane zaposlijo na črno, pri čemer niso zaščitene njihove pravice do dostojne plače, varnega delovnega okolja, zdravstvenega zavarovanja itd.

Priporočila:

- Izdelati bi bilo treba državno strategijo, s katero bi zagotovili, da bi se štipendije v sklopu uradne razvojne pomoči podeljevale študentom iz partnerskih držav po načelu prioritete. Strategija bi morala predpisati nujnost ocenjevanja potreb šolskega sistema in trga dela v partnerskih državah, s čimer bi omogočila pridobivanje tistih poklicnih kvalifikacij, ki bi zapolnile vrzeli v razvoju teh partnerskih držav. Poleg tega bi morala takšna strategija vzpostaviti mehanizme za spremljanje, s katerimi bi se ugotavljalo, kaj se dogaja s študenti štipendisti po zaključku študija, in opravljalo občasne analize o posledicah, ki jih ima to za državo v razvoju.
- Posvetovalni svet bi moral dati na razpolago dovolj časa za podrobnejše usklajevanje med Ministrstvom za nacionalno izobraževanje in Ministrstvom za zunanje zadeve, s čimer bi omogočil učinkovito upravljanje programa štipendiranja, povezanega z romunsko politiko razvojnega sodelovanja.
- Zakonodajo bi bilo potrebno spremeniti tako, da bi tujim študentom medicine omogočili opravljanje zahtevanega praktičnega usposabljanja brez plačila pristojbine.

primer / Slovaške

Slovaški nacionalni okvir

Sistem Slovaške republike za uradno razvojno pomoč je bil vzpostavljen leta 2003. Deset let pozneje, leta 2013, je bila Slovaška priznana kot odgovorna partnerica v razvojnem sodelovanju, ko je postala članica Odbora za razvojno pomoč pri OECD. Glavni poudarek je bil vseskozi namenjen učinkovitosti razvojnega sodelovanja. Število partnerskih držav je bilo zmanjšano, da bi se lahko bolje osredotočili na ciljne države in na dolgoročno partnerstvo z njimi. Ena od treh partnerskih držav v srednjeročni strategiji za slovaško uradno razvojno pomoč med letoma 2009 in 2013 ter med letoma 2014 in 2018 je Kenija, kjer je več slovaških nevladnih organizacij in univerz dejavnih že več kot 18 let.

Usklajenost politik za razvoj je sestavni del slovaškega zakona o uradni finančni pomoči.²⁸ Kot pristojno ministrstvo za usklajevanje slovaških politik s cilji razvojnega sodelovanja je opredeljeno ministrstvo za zunanje zadeve. Usklajenost politik za razvoj je načelo razvojnega sodelovanja, ki ga poudarja srednjeročna strategija za slovaško

uradno razvojno pomoč za obdobji 2009–2013 in 2014–2018. Čeprav za to obstaja zakonska podlaga, pa za zdaj še ni bil ustvarjen delujoč mehanizem za usklajevanje politik za razvoj, zato ni vzpostavljenega sistema za spremljanje, analizo in poročanje. Usklajenost politik za razvoj ni sestavni del miselnosti slovaške vlade.

Bilateralno sodelovanje Slovaške s Kenijo

Leta 2013 je slovaško ministrstvo za zunanje in evropske zadeve odobrilo državno strategijo z naslovom Strategija Slovaške republike za razvojno sodelovanje z Republiko Kenijo za obdobje 2014–2018 (v nadaljevanju: Strategija), kar je v skladu s programom Vision 2030 (Vizija 2030), ki ga je leta 2008 začela izvajati kenijska vlada.²⁹ V zadnjih desetih letih je slovaška vlada podpirala projekte v Keniji v skupni vrednosti približno 6 mio. EUR. Med letoma 2004 in 2012 so slovaške nevladne organizacije, akademske in raziskovalne ustanove ter zasebna podjetja začela izvajati 33 bilateralnih razvojnih projektov, in sicer na področjih zdravstva (32 %), socialno-ekonomskega razvoja podeželja (28 %), izobraževanja (21 %), varstva okolja (14 %) in infrastrukture (5 %).

V Strategiji je zapisano, da bosta gonilni sili slovaškega razvojnega sodelovanja s Kenijo zmanjševanje revščine in odprava družbenih neenakosti. Vse dejavnosti se bodo osredotočale na odpravo strukturnih vzrokov za revščino, neenakost in socialno izključenost in bodo namenjene najranljivejšim skupinam kenijskega prebivalstva. Strategija opredeljuje štiri prioritete: dostop kenijskega prebivalstva (še posebej mater in otrok) do zdravstvene oskrbe; zmanjševanje brezposelnosti mladih; zmanjševanje revščine in izboljšanje prehranske varnosti (povečevanje kmetijske proizvodnje malih pridelovalcev in kmetov s pomočjo sodobnih tehnologij in metod v kmetijstvu ter povečevanje prodaje kmetijskih pridelkov s krepitvijo konkurenčnosti države in izboljševanjem dostopa do lokalnih in mednarodnih trgov) ter krepitev demokratičnega političnega sistema, vladavine prava, dobrega upravljanja in izvajanja reform, predvsem ob posredovanju lastnih izkušenj Slovaške s preobrazbo in reformami.

Ena od temeljnih tematik v sklopu Strategije je področje varstva okolja in podnebnih sprememb s poudarkom na trajnostni rabi naravnih virov ter na blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju letem.

Kmetijski projekt, financiran iz slovaške uradne razvojne pomoči, namenjen povečevanju ekonomske samozadostnosti in prehranske varnosti prek kmetijskega razvoja in varstva naravnih virov na vzhodni obali Kenije (2014–2018)

Eden glavnih izzivov pred kenijsko družbo je odprava velikih geografskih in družbenih neskladij in neenakosti z vidika dostopa do osnovnih storitev. Razširjenost revščine je najmanjša v osrednjem območju, medtem ko je v severnih in vzhodnih predelih države, ki so zaradi podnebnih sprememb ranljivejša, velika.³⁰

Od leta 2012 poteka v okrožju Kilifi kmetijski projekt, ki ga izvaja slovaško združenje Človek v ohroten (Ljudje v stiski). Tamkajšnjim prebivalcem, ki večinoma delajo v kmetijskem sektorju kot mali kmetje, zaradi nezadostnega prihodka od kmetijskih dejavnosti primanjkuje ekonomske samozadostnosti in prehranske varnosti. Nizki prihodki v sektorju vodijo v revščino in večina prebivalstva tega območja živi pod mejo revščine.

Ljudje, ki živijo v slabih razmerah, skušajo zaslužiti denar za preživetje na druge načine, kar povzroča prekomerno rabo naravnih virov. Degradacijo okolja povzroča izkoriščanje obalnih gozdov mangrov, pri katerem prihaja do čezmernega in nevzdržnega nezakonitega izsekavanja ter uničevanja biotske raznovrstnosti in zavetja za morske živali. Zaradi neučinkovitih kmetijskih metod prebivalci ne pridelajo dovolj pridelkov za lastno rabo, njihov zaslužek od kmetijstva pa je premajhen, da bi to pomanjkanje pridelkov lahko nadomestili. V tistih gospodinjstvih, kjer je na voljo dovolj hrane, da njegovi člani zadostijo potrebnemu dnevemu vnosu kalorij, je prehrana neuravnotežena in ne vsebuje dovolj vitaminov in mineralov. Prehrano v revnih gospodinjstvih sestavljajo kuruza, zelenjava in žitarice.

Da bi izboljšalo ekonomsko samozadostnost in prehransko varnost lokalnega prebivalstva, sodeluje združenje Ljudje v stiski z lokalnim partnerjem, tj. izobraževalnim središčem za trajnostni razvoj Kwetu, z organizacijami s sedeži v skupnosti ter s pristojnimi kenijskimi ministrstvi, vladnimi ustanovami (Kenijsko službo za prostoživeče rastlinske in živalske vrste, Kenijsko službo za

gozdove, Državnim organom za gospodarjenje z okoljem) in lokalnimi oblastmi. Ciljne skupine projektov so skupnosti, ki živijo na območju ob gozdu mangrov. Večina članov skupnosti je odvisna od ribolova, kmetijstva majhnega obsega in reje živine. Namen partnerstva je vpeljati nove kmetijske metode in v lokalnih skupnostih povečati zmožnost varovanja in izkoriščanja naravnih virov, tako da se njihovim članom omogoči usposabljanje v uporabi metod z nizko porabo sredstev in posreduje večšine in znanja, povezana z nadomestnimi oblikami preživljanja. Ekosistem mangrov in naravni viri bodo tako zaščiteni, obnovljeni in rabljeni na trajnostni način.

Neusklajene odločitve

Po podatkih OECD in Svetovne banke je bilo Keniji leta 2011 namenjenih 2,5 milijard USD uradne razvojne pomoči,³¹ ki so jo večinoma prispevale Svetovna banka (41 %), Evropska unija (18 %) in Afriška razvojna banka (16 %). Evropski razvojni sklad je za obdobje 2007–2013 namenil 399,4 milijona EUR.³² Februarja 2013 je Slovaška republika postala članica Skupine za razvojno partnerstvo, koordinacijske skupine donatorjev, dejavnih v Keniji.

Po eni strani nudita EU in Slovaška Keniji razvojno pomoč, katere namen je odpraviti revščino in zagotoviti trajnostni razvoj, po drugi strani pa v drugih politikah izvajata ukrepe, ki negativno vplivajo na lokalno prebivalstvo in zavirajo razvoj. V naslednjem poglavju si bomo poglobljeje ogledali dva takšna primera, povezana s Kenijo, in sicer gojenje cvetja za evropski trg in zasajevanje barbadoškega oreha (jatrofe) v okviru politike EU o agrogorivih.

Kakšne vrtnice kupujemo na Slovaškem?

Leta 2012 je bila EU druga največja trgovinska partnerica Kenije. Če upoštevamo samo delež izvoza, pa je na države EU v primerjavi z ostalimi trgovinskimi partnericami Kenije pripadel največji delež (približno 23 % celotnega izvoza Kenije).³³ Glavna uvozna dobrina EU iz Kenije je rezano cvetje, ki je za čajem drugi najpomembnejši vir kenijskega deviznega prihodka od kmetijstva.³⁴ Zaradi ugodne klime preko celega leta je postala Kenija ena največjih proizvajalk in izvoznic cvetja na svetu, poleg tega pa ji nizke plače in ohlapnejša zakonska ureditev v zvezi z ekološkimi vplivi omogočajo nižje proizvodne stroške. Čeprav ima industrija rezanega cvetja pomembno vlogo pri zagotavljanju zaposlitev, delavci delajo v slabih razmerah. Raba kemikalij negativno vpliva na njihovo zdravje, prebivalci pa so izpostavljeni številnim boleznim.

Manj kot sto kilometrov od Nairobija leži jezero Naivasha. Gojenje cvetja v njegovi okolici odraža konflikt med ekološko trajnostjo in gospodarskimi interesi, ki vlada v industriji cvetja. Za namakanje ene vrste cvetlice je potrebnih približno pet litrov vode na dan. Vodo za to jemljejo iz jezera Naivasha. Njegova površina se je zmanjšala za četrtnino in obstaja nevarnost, da se jezero izsuši. Industrija cvetja neposredno zaposluje približno 55.000 ljudi, od nje pa sta odvisna tudi dva milijona ljudi, ki se z njo preživljajo posredno.³⁵ Blizu farm stojijo nove vasi in skupine hiš, vendar tam ni ustreznega kanalizacijskega sistema in sanitarnih razmer. Velike količine vode za proizvodnjo rož se porabijo na račun lokalnih prebivalcev, pomanjkanje vode pa ogroža rastlinstvo in živalstvo. Tako so ptice ob jezeru Naivasha ogrožene zaradi kemičnega onesnaževanja, ki ga povzročajo farme, poginjajo pa tudi ribe. Odpadki in raba pesticidov onesnažujejo tla, površinsko vodo in podtalnico.³⁶

Dostop do vode je človekova pravica, vendar v državah v razvoju ni vedno zagotovljen. Leta 2011 761 milijonov ljudi še vedno ni imelo dostopa do izboljšanih virov pitne vode.³⁷ Na številnih območjih Afrike primanjkuje virov vode za kmetijstvo majhnega obsega in za dnevno porabo, po ocenah pa se bo poraba vode v prihodnjih letih še povečala.

Petindvajset odstotkov rezanega cvetja, ki je naprodaj v EU, prihaja iz Kenije,³⁸ enako strukturo uvoza pa odraža tudi dvostranska trgovina med Slovaško in Kenijo. Leta 2011 je bilo rezano cvetje glavna dobrina, uvožena na Slovaško iz Kenije, in je zavzemalo 55,8 odstotka celotnega slovaškega uvoza iz Kenije.

Cvetje, zlasti vrtnice, je brez dvoma eden najljubših izdelkov slovaških državljanov. Toda dejanska cena vrtnice je višja od tiste, po kateri jih kupujemo, vendar je ni mogoče ovrednotiti s finančnega vidika. Kršenje človekovih pravic, izsuševanje jezer in vedno večje onesnaženje površinske vode – vse to so dejavniki, ki se skrivajo za njo. Cvetje prihaja v Evropo, onesnaženo okolje pa ostaja v Keniji.

Vprašanje jatrofe: ali EU varuje ali ogroža okolje?

Leta 2009 je EU sprejela direktivo o rabi obnovljivih virov energije, ki je določila cilj, da bo do leta 2020 10 % energije, uporabljene za transport, proizvedene iz obnovljivih virov.³⁹ Evropska unija skuša zmanjšati izpuste ogljika na področju transporta, tako da spodbuja rabo agrogoriv, vendar ima proizvodnja teh goriv poleg visokih okoljskih stroškov tudi negativne socialne in ekonomske posledice. Agrogoriva dodatno obremenjujejo že tako redke zemeljske vire, ki bi jih lahko uporabili za pridelavo hrane. Povzročajo krčenje gozdov, odvzem zemljišč in nestanovitnost cen hrane, ki povečujejo revščino in lakoto med ranljivejšim prebivalstvom držav v razvoju.

Oktobra 2012 je Evropska komisija predlagala, da se delež rabe agrogoriv, pridobljenih iz prehranskih pridelkov, omeji na 5 %. Evropski parlament je pod vplivom industrije agrogoriv in biogoriv podprl omejitev na 6 %. Decembra 2013 se državam članicam EU ni uspelo dogovoriti o kompromisni omejitvi, litovsko predsedstvo pa je predlagalo nov kompromis pri 7 %. Za nekatere države, npr. Belgijo in Dansko, je bila omejitev na 7 % previsoka, za druge, npr. Poljsko in Madžarsko, pa prenizka. Na koncu je sedem držav članic – Belgija, Danska, Luksemburg, Madžarska, Italija, Nizozemska in Poljska – kompromisni predlog zavrnilo. Glede na to, da se bližajo volitve v Evropski parlament in imenovanje novih članov Evropske komisije, se pogajanja verjetno ne bodo zaključila pred letom 2015.⁴⁰

Približno 80 kilometrov od Kilifija, kjer združenje Ljudje v stiski podpira kmetijstvo majhnega obsega in prehransko varnost, je posejana jatrofa. Plantaža jatrofe na gozdnem območju Dakatcha, ki leži blizu kenijskega obalnega mesta Malindi, ogroža redke in že tako globalno ogrožene ptice ter pripadnike manjšinskih domorodnih plemen Watha in Girima. Kot je pokazala študija, ki so jo opravili kenijsko okoljevarstveno društvo Nature Kenya, britansko Kraljevo društvo za zaščito ptic (Royal Society for the Protection of Birds) in humanitarna organizacija Action Aid, lahko agrogoriva, pridelana na plantažah jatrofe, povzročijo tudi do šestkrat več izpustov ogljika kot fosilna goriva.⁴¹

Poročilo FAO/IFAD o bioenergiji poudarja, da jatrofa raste na obrobni območjih, vendar zahteva prekomerne količine vode,⁴² pomanjkanje vode pa lahko pripelje do konfliktov. Poleg tega jatrofa ni primerna za podpiranje revnih skupnosti v državah v razvoju. Zaradi tekmovanja za hranila v tleh je ni mogoče posejati ob pridelkih, kot je koruza, možnosti za njeno lokalno uporabo pa so omejene.⁴³ Študija, opravljena pod vodstvom Miyuki Iiyame iz Svetovnega centra za gozdno kmetijstvo (World Agroforestry Centre) v Nairobiju, v katero je bilo vključenih 260 pridelovalcev jatrofe z različnih agroekoloških območij Kenije, je pokazala, da so količine pridelka v razmerah za kmetijstvo, kakršne vladajo v Keniji, zelo nizke in da jatrofe zato ne bi smeli pridelovati tamkajšnji mali kmetje.⁴⁴ Kot pravi glavna avtorica, kmetje nimajo potrebnih znanj za gojenje rastlin, pridelovanje jatrofe pa je izjemno tvegano za tiste, ki se ukvarjajo s samooskrbnim kmetijstvom.⁴⁵

Po ocenah Evropska unija uporablja skupno približno 36 milijonov hektarjev površin v državah v razvoju.⁴⁶ Ne glede na to, ali v Keniji ali v ostalih državah v razvoju, se te površine uporabljajo za proizvodnjo agrogoriv, ki jo pogosto opravljajo evropska podjetja in ki negativno vpliva na lokalne skupnosti in na trajnostni razvoj.

Priporočila

Študija primera Slovaške kaže na to, da je treba na razvojno sodelovanje gledati s širšega zornega kota. Slovaška podpira male kmete na nekaterih območjih Kenije in pomaga zagotavljati prehransko varnost, hkrati pa je vključena v mednarodno trgovino in politiko EU o agrogorivih, ki škodljivo vpliva na doseganje razvojnih ciljev.

Slovaška platforma nevladnih organizacij za razvoj priporoča naslednje:

- Slediti bi bilo treba priporočilom OECD o usklajenosti politik za razvoj, podanim v posebnem poročilu Odbora za razvojno pomoč o Slovaški⁴⁷ (i. politična zavezanost in izjave o politiki; ii. mehanizmi za usklajevanje politik; iii. sistemi za spremljanje, analizo in poročanje).
- Status Koordinacijskega odbora za slovaško uradno razvojno pomoč bi bilo treba izkoristiti za krepitev razprave o usklajenosti politik za razvoj. Posledično bi bilo treba ustanoviti medresorno skupino, ki bi delovala med pristojnimi ministrstvi in katere pristojnost za odločanje bo na ravni oddelkov.
- Ustanoviti bi bilo treba zunanji nadzorni organ, ki bo spremljal primere neusklajenosti iz držav v razvoju (organizacije civilne družbe, univerze, raziskovalne ustanove idr.).
- Da bi začeli usklajenost politik za razvoj izvajati v praksi, bi bilo treba izbrati nekaj politik, povezanih z razvojnimi cilji, in ustanoviti kontaktne službe na pristojnih ministrstvih (npr. na ministrstvu za okolje, ministrstvu za kmetijstvo in ministrstvu za gospodarstvo, ki bi jim nato sledila druga pristojna ministrstva).
- Omogočiti bi bilo treba, da bi usklajevanje politik za doseganje razvoja koordiniral Oddelek za razvojno in humanitarno pomoč na Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve, in zagotoviti zadostno število kadrov, ki bi se ukvarjali z PCD.
- Izkoristiti bi bilo treba možnosti, ki jih omogočajo slovaško veleposlaništvo v Keniji (za posredovanje povratnih informacij o usklajenosti politik za razvoj, krepitev dialoga z lokalnimi partnerji o vplivu politik EU in za krepitev sodelovanja glede PCD z Evropsko službo za zunanje delovanje), predstavništva v drugih državah v razvoju in Slovaška agencija za mednarodno razvojno sodelovanje.
- V poročilo o uradni razvojni pomoči za preteklo leto bi bilo treba vključiti poglavje o izvajanju URP.
- Povečati bi bilo treba zanimanje za področje usklajenosti politik za razvoj med poslanci Državnega sveta Slovaške republike in Evropskega parlamenta.
- Povečati bi bilo treba zanimanje kupcev za poreklo dobrin, ki jih kupujejo, in izboljšati njihovo zavedanje o gospodarski, okoljski in človeški ceni teh dobrin.
- Izkoristiti bi bilo treba priprave na slovaško predsedovanje Svetu EU leta 2016 in pomakniti usklajenost politik za razvoj više na seznam političnih tem.

primer / Poljske

Zaostala poljska podnebna politika – očitna neusklajenost s cilji razvojnega sodelovanja

Poljska zakonodaja jasno določa splošne cilje nacionalne politike za razvojno sodelovanje in pravila za njeno uresničevanje. Zakon o razvojnem sodelovanju (podpisan leta 2011) navaja, da je bistvo razvojne pomoči podpiranje držav v stiski in da jo je treba namenjati tako, da bo pomagala zmanjševati revščino in ustvarjati dolgoročno družbeno in ekonomsko blaginjo. To je zapisano tudi v večletnem programu razvojnega sodelovanja za leta 2012–2015, ki tudi navaja, da si Poljska prizadeva za stalno izboljševanje gospodarskih, družbenih in političnih zmožnosti držav v razvoju ter njihovih družb in posameznikov (in se pri tem sklicuje na Deklaracijo Združenih narodov o pravici do razvoja).

A realnost poljske politike razvojnega sodelovanja je nekoliko drugačna. Ob pozornejšem pogledu na politike države na drugih področjih hitro opazimo številna nasprotja v primerjavi z zgoraj navedenimi razvojnimi cilji. Zato se organizacije civilne družbe, ki delujejo na tem področju in ki so se že pred nekaj časa povezale v skupino Grupa Zagranica, aktivno zavzemajo za usklajenost politik za razvoj. Čeprav poljski Zakon o razvojnem sodelovanju ustvarja podlago za usklajenost politik za razvoj, saj določa, da se mora vsako ministrstvo, ki porablja sredstva za dejavnosti v okviru razvojnega sodelovanja, posvetovati z ministrom ali ministrico za zunanje zadeve (ta pa mora svetovati pri

oblikovanju vladnih programov in strategij v skladu s cilji razvojnega sodelovanja), je v politiki vseeno nekaj očitnih primerov hude neusklajenosti. V anketi o »nasprotujočih si politikah«, ki so jo opravile organizacije članice Grupe Zagranice, so bila najpogosteje navedena (ne nujno v tem vrstnem redu) naslednja področja: (1) vizumska politika do držav partneric v vzhodnem partnerstvu, (2) politika prometne infrastrukture (prav tako v okviru vzhodnega partnerstva), (3) načrtovana tržna in investicijska politika do več držav v podsaharski Afriki in – bolj na ravni EU – (4) skupna kmetijska politika EU (z ozirom na pravico do hrane in prehranske varnosti) ter (5) podnebna politika.

Med njimi je na globalni ravni verjetno najopaznejša uradna poljska podnebna politika (oziroma natančneje, stališče Poljske do vprašanja podnebnih sprememb v razpravah o podnebni in energetski politiki EU). Ta politika je za poljske organizacije civilne družbe, ki delujejo na področju razvojnega sodelovanja, z vidika uresničevanja ciljev razvojnega sodelovanja verjetno tudi najspornejša. Če upoštevamo najmanj zadnji dve leti, lahko z gotovostjo trdimo, da je Poljsko mogoče razumeti kot državo, ki blokira napredno stališče do izziva podnebnih sprememb, ki je razširjeno po celotni EU. Preden se posvetimo opisu poljske podnebne politike, se je vredno dotakniti problema podnebnih sprememb in potegniti nekaj vzporednic z razvojno pomočjo. Najpomembnejše, kar je treba razumeti, ko podnebne spremembe povezujemo z razvojnim sodelovanjem, je, da so te temeljni del razvojnih vprašanj, ki vključujejo odpravo revščine, trajnostni razvoj in doseganje razvojnih ciljev tisočletja. O globalni odpravi revščine ni mogoče razpravljati, ne da bi razpravljali o blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Tako posredne kot neposredne posledice povečevanja izpustov ogljika (vključno z nepredvidljivimi poplavami, padavinami, širjenjem puščav in sušami, vse skrajnejšimi vremenskimi vzorci in dvigovanjem morske gladine) negativno vplivajo na trenutno in prihodnjo blaginjo ljudi. Pri tem vprašanju je ključno to, da so negativne posledice neenakomerno porazdeljene med razvite države in države v razvoju. Z drugimi besedami, podnebne spremembe bodo nesorazmerno močno prizadele ljudi, ki živijo v revščini, saj se slabše razvite države niso zmožne tako dobro prilagoditi na nepredvidljivost podnebnih sprememb. Posledice podnebnih sprememb vključujejo: (1) posledice za zdravje ljudi, ki živijo v tropskih območjih (tveganje za malarijo in bolezni, povezane z vodo), (2) pomanjkanje hrane (skrajne vremenske razmere, ki onemogočajo lokalno in regionalno kmetijsko proizvodnjo, kar vodi v stradanje in migracije), (3) slabšo varnost preskrbe z vodo (pomanjkanje vode), (4) večjo silovitost naravnih nesreč (ki najmočneje prizadenejo revne) in (5) dvig vodne gladine (ki lahko povzroči pojav t.i. podnebnih beguncev, zaostri spore glede virov itd.). Vsi ti problemi so neposredno povezani s področjem razvojnega sodelovanja.

V zvezi z nevarnostmi, ki jih prinašajo podnebne spremembe, je jasno vidno dvoje: prvič, politika podnebnih sprememb se mora tesno povezati s politiko razvojnega sodelovanja, in drugič, premožnejše države so odgovorne za to, da prevzamejo glavno vlogo pri zmanjševanju globalnih posledic izpustov ogljika, ki jih povzroča človek.

Če se ozremo na nedavno vključevanje Poljske v razprave na evropski ravni o ukrepanju v zvezi s podnebnimi spremembami in rabo energije, je slika precej neobetavna. Junija 2012 je Poljska preprečila soglasno odločitev 27 članic EU o sprejetju strategije za zmanjševanje izpustov ogljikovega dioksida do leta 2050 (po kateri bi morali emisije ogljika do leta 2050 zmanjšati za 95 % v primerjavi z letom 1990). Poljska je tudi nasprotovala ugotovitvam raziskave Evropske komisije, da bi lahko EU do leta 2020 zmanjšala emisije za najmanj 25 % že zgolj s tem, da bi se držala svojih načrtov o varčevanju z energijo. Poleg tega bo Poljska rabo premoga razpotegnila tudi na bližnjo prihodnost, saj načrtuje gradnjo dveh velikih, 900 megavatnih dodatnih blokov k obstoječi termoelektrarni v Opolu. Če vse to povežemo s splošno negativnim mnenjem o dosežkih nedavnih letnih pogajanj ZN o podnebnih spremembah, ki jih je gostila poljska vlada (med drugim je bil istočasno organiziran mednarodni vrh za premog, na katerem je bil eden glavnih govornikov vodja poljske delegacije na konvenciji o podnebnih spremembah), na prihodnost ni mogoče gledati z veliko upanja.

Glavni argument zagovornikov trenutnega stališča Poljske do politike EU o podnebnih spremembah je, da je treba doseči globalni dogovor o zmanjšanju izpustov, pri katerem bodo polno sodelovale najpomembnejše države partnerice zunaj EU. Povedano drugače, ukrepi in zmanjševanje izpustov EU nimajo veliko smisla, saj jih bo izničila t. i. selitev virov CO₂ (premestitev industrij, ki proizvajajo izpuste, v države brez zavezujočih obveznosti glede emisij). V resnici je težava v nezmožnosti, da bi od premoga odvisno gospodarstvo Poljske preobrazili v gospodarstvo, ki uporablja raznovrstnejšo mešanico energetskih virov. Poljska s pomočjo premoga proizvede več kot 90 % lastne električne energije in poraja se strah, da bi tako strogi cilji glede zmanjševanja izpustov povzročili višanje cen, kar bi neugodno vplivalo na celotno gospodarstvo. Naslednji argument, povezan z državno varnostjo, pa je, da bi bila Poljska v taki situaciji bolj odvisna od za podnebje ugodnejšega zemeljskega plina, ki bi ga morali uvažati iz Rusije.

Ti argumenti so do neke mere smiselni, vendar le, če zanemarimo dejstvo, da Poljska ne postori dovolj v smislu uvajanja nove zakonodaje in ukrepov, s katerimi bi se lahko oddaljila od gospodarstva, ki temelji na rabi premoga. Številne raziskave kažejo, da ima Poljska velik potencial za zmanjšanje izpustov brez visokih stroškov, in sicer na podlagi boljše energijske učinkovitosti (zlasti na področju gradbeništva in transporta) in širše rabe tehnologij za obnovljivo energijo. V zvezi s tem enostavno ni na voljo dovolj spodbud. Pred nedavnim so na primer poljske nevladne organizacije s področja

okolja opozorile na to, da najnovejša dopolnila nacionalnega energetskega zakona ne urejajo problema pomanjkanja prednostnega dostopa do omrežja za obnovljive vire energije, tako v smislu priključitve na omrežje kot v smislu pošiljanja obnovljive energije po njem (kar bi lahko povzročilo visoke kazni Evropske komisije zaradi pomanjkanja ustreznih spodbud za rabo obnovljive energije).

Poleg tega je, če se nekoliko približamo razvojnemu sodelovanju kot takemu, vredno nameniti pozornost konkretnemu primeru neusklajenosti, ki je povezan s t. i. mehanizmom za hitro izvajanje, po katerem morajo razvite države v skladu z dogovorom iz Kopenhavna (dokumenta, ki je bil pripravljen v sklopu Konference ZN o podnebnih razmerah v Kopenhavnu leta 2009) v okviru t. i. dogovora o financiranju za hiter zagon (ang. fast-start

financing) skupaj zagotoviti nova in dodatna finančna sredstva za zgoraj navedene dejavnosti v višini 30 milijard USD med letoma 2010 in 2012. Evropska unija se je zavezala, da bo v okviru tega načrta financiranja med letoma 2010 in 2012 zagotovila 7,2 milijardi EUR. Ta znesek bi moral vsebovati tudi prispevek Poljske v obliki finančnih virov, ki so novi in dodatni v primerjavi z obstoječimi zavezami glede dajanja pomoči. Na žalost podatki, ki jih je od ministrstva za finance in od ministrstva za okolje v zadnjih dveh letih pridobila Grupa Zaganica, kažejo, da je poljski prispevek k mehanizmu za hitro izvajanje vzet iz sredstev, namenjenih za poljsko uradno razvojno pomoč. To je v očitnem nasprotju z določili dogovora iz Kopenhavna, zaradi česar lahko sklenemo, da projekti v zvezi s financiranjem za hiter zagon pravzaprav niso bili izvedeni.

Priporočila

Grupa Zaganica in njene članske organizacije nameravajo v naslednjih letih zelo pozorno spremljati vprašanje usklajenosti politik za razvoj. Čeprav zakonski okvir obstaja, je razkorak med izjavami o usklajenosti politik za razvoj in dejanji velik. Na tem področju je zato treba postoriti še marsikaj. Grupa Zaganica navaja več priporočil, ki niso omejena zgolj na podnebno politiko, temveč se nanašajo na splošno potrebo po usklajenih politikah.

- Med drugim priporoča, da se v parlamentu ustanovi stalni pododbor za razvojno sodelovanje, ki bi deloval kot organ za spodbujanje razprave o zunanjih zadevah Poljske in hkrati zagotavljal usklajenost in sodelovanje pri prizadevanjih za odpravo svetovne revščine.
- Pododbor bi moral poleg tega redno preverjati usklajenost poljskih politik in s tem v zvezi izdajati priporočila vladi in državni upravi.
- Poljska vlada bi morala oblikovati učinkovite mehanizme, ki bi zagotavljali, da bi bili ukrepi tako znotraj posameznih ministrstev kot med različnimi ministrstvi in vladnimi agencijami zasnovani po pravilih usklajenosti politik za razvoj.
- Poleg tega je treba tudi vseskozi spodbujati zavedanje o tej prioriteti med uradniki in nosilci odločanja.

Češki primer / Češke

Razvojno sodelovanje in usklajenost politik za razvoj na Češkem

Od leta 2007, ko je ministrstvo za zunanje zadeve izrazilo zahtevo, da Odbor za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) izvede prvi medsebojni pregled sistema uradne razvojne pomoči na Češkem, je država pričala pozitivnim spremembam na področju razvojnega sodelovanja.⁴⁸ Pred letom 2010 je češki sistem uradne razvojne pomoči relativno neskladno upravljalo devet ministrstev, od leta 2010 pa je glavni koordinator oblikovanja politike razvojnega sodelovanja zunanje ministrstvo.⁴⁹ To je odgovorno za politiko, načrtovanje programov, oceno naročanja in splošno koordinacijo razvojnega sodelovanja na Češkem. Glavni organ za izvajanje je češka razvojna agencija (CZDA). Maja 2013 je Češka Republika postala članica Odbora za razvojno pomoč OECD.

Država ima na voljo številne uradne zakone in strategije glede razvojnega sodelovanja. Ključna dokumenta, ki zagotavljata pravno stabilnost razvojnega sodelovanja ter postavljata njegove skupne cilje, pogoje, delitev vlog med državnimi subjekti in načela financiranja, sta Zakon o razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči ter Strategija o razvojnem sodelovanju Češke za obdobje 2010–2017, potrjena leta 2010.⁵⁰ Glavni strateški in politični dokument, ki postavlja glavne cilje, spodbude, prednostne naloge (geografske, panožne, interdisciplinarne) in načine razvojnega sodelovanja, je Strategija o razvojnem sodelovanju za obdobje 2010–2017.

Pravna podlaga za usklajenost politik za razvoj (PCD) je slaba, vendar obstajajo trije dokumenti, ki omenjajo PCD in dovoljujejo vladnim ustanovam, da se odzovejo na izzive te politike. Ti dokumenti so: Strategija o razvojnem sodelovanju za obdobje 2010–2017, Položaj Sveta o razvojnem sodelovanju iz leta 2009 in Načela razvojnega sodelovanja iz leta 2004. Zakon o razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči ne omenja usklajenosti politik za razvoj. Ustanova, ki ravna kot medresorski svetovalni organ za zunanje ministrstvo in naj bi zagotovila boljše usklajevanje in skladnost razvojnega sodelovanja z drugimi politikami, je Svet o mednarodnem razvojnem sodelovanju.

Češko bilateralno razvojno sodelovanje z Etiopijo na področju kmetijstva

Etiopija je trenutno edina afriška država med prednostnimi državami, ki sodelujejo v češkem programu razvojnega sodelovanja. V skladu z večletnim programom sodelovanja za obdobje 2012–2017 med Češko republiko in Etiopijo ter s podpisanim memorandumom o soglasju se češko bilateralno razvojno sodelovanje osredotoča na področja izobraževanja, zdravja, oskrbe z vodo in sanitacije ter kmetijstva in varstva okolja v Etiopiji. Geografsko gledano sega češko razvojno sodelovanje v Regijo južnih narodov, narodnosti in ljudstev (SNNPR) ter v bližino glavnega etiopskega mesta Adis Abeba. V Somaliji poteka izvajanje čeških humanitarnih projektov, ki se ukvarjajo z dolgotrajno krizo.⁵¹

Leta 2012 je bila Etiopija peta največja prejemnica bilateralne uradne razvojne pomoči s strani Češke (3,1 milijona ameriških dolarjev, tj. 4,67 % bilateralne uradne razvojne pomoči s Češke). Največji delež bilateralne pomoči je bil namenjen kmetijstvu. Češko razvojno sodelovanje na področju kmetijstva v Etiopiji se osredotoča na upravljanje naravnih

virov, vključno z ohranjanjem tal ter uvajanjem alternativnih trajnostnih oblik preživetja in virov energije v lokalnih skupnostih.⁵²

Kmetijstvo je ključni gospodarski sektor v Etiopiji – predstavlja 46,6 % bruto domačega proizvoda in 90 % državnega izvoza.⁵³ Proizvodnja žit znaša tri četrtine kmetijske pridelave.⁵⁴ Kljub temu 35 % vseh prebivalcev Etiopije trpi zaradi podhranjenosti⁵⁵ in kar 2,5 milijona ljudi potrebuje pomoč v hrani.⁵⁶

95 % etiopskega bruto domačega proizvoda iz kmetijstva proizvede 12,7 milijonov malih kmetov, katerih preživetje temelji na občutljivi obliki kmetijstva, odvisnega od padavin.⁵⁷ Mali kmetje predstavljajo največji delež revnih v Etiopiji. Med njimi vlada veliko tveganje za pomanjkanje prehranske varnosti, ki jo dodatno slabijo številni dejavniki pritiska, kot so degradacija tal, krčenje gozdov, rast prebivalstva, pomanjkanje zagotovljenih pravic do zemljišč, omejen obseg razpoložljivih zemljišč, visoka brezposelnost, naravne nesreče in nestabilen globalni trg.⁵⁸ Še posebej so ranljiva gospodinjstva, ki jih upravljajo ženske.⁵⁹

Za 40 % etiopskih gospodinjstev je omejeni obseg razpoložljivih kmetijskih zemljišč glavni vzrok za stagnacijo kmetijstva.⁶⁰ V skladu z etiopsko ustavo je zemlja »neodtujljiva skupna last narodov, narodnosti in ljudstev v Etiopiji«. ⁶¹ Ustava zagotavlja odraslim etiopskim kmetom pravico do brezplačne dodelitve zemlje za obdelovanje s strani države, vendar le, če je ta na voljo.⁶² Ker razpoložljive zemlje primanjkuje, mora več kot polovica malih kmetov obdelovati zemljišča v velikosti 1 ha ali manj.⁶³

Kmetijski projekt, ki ga financira češko zunanje ministrstvo⁶⁴

Cilji projekta »Promotion of Agricultural Consultancies Development in Ethiopia« (spodbujanje razvoja kmetijskega svetovanja v Etiopiji) so: prispevati k trajnostnemu preživetju malih kmetov, zaščititi naravne vire in spodbuditi razvejanost kmetijskih ekosistemov v Regiji južnih narodov, narodnosti in ljudstev (SNNPR). Splošni cilj je povečanje učinkovitosti kmetijskega svetovanja lokalnim malim kmetom v pokrajinah Sidama in Gedeo v Regiji južnih narodov, narodnosti in ljudstev, vključno z ozaveščanjem o novih kmetijskih trendih. Neposredna ciljna skupina je osebje dvanajstih izbranih centrov za usposabljanje kmetov, katerih vloga je širjenje intenzivnih tehnologij in pridelave poljščin med malimi kmeti. Med končnimi prejemniki je približno tisoč malih kmetov in njihove družine.

Cilj projekta je skladen z etiopskimi nacionalnimi prednostnimi nalogami za gospodarsko rast, zmanjševanje revščine na podeželju in povečanje splošne kmetijske pridelave, ki je sicer v državi pomanjkljiva, kot jih določa načrt rasti in preobrazbe za obdobje 2010/11–2014/15.⁶⁵

Etiopska zemljiška politika glede prilaščanja zemlje

Prilaščanje zemlje pomeni dolgoročne in obsežne pridobitve zemljišč v revnih državah (v velikosti od nekaj deset tisoč do nekaj sto tisoč hektarjev), in sicer tako v obliki zakupa kot tudi nakupa, zlasti s strani zasebnih ali državnih vlagateljev iz bogatejših držav. Temu so najbolj izpostavljene države podsaharske Afrike, med njimi tudi Etiopija.⁶⁶

Etiopski načrt rasti in preobrazbe za obdobje 2010/11–2014/15 poudarja pomen kmetijstva kot gonila državnega razvoja in gospodarske rasti. Po eni strani daje velik pomen razvoju kmetijstva lokalnih malih kmetov, kar naj bi pomagalo zmanjšati in odpraviti kronično podvrženost malih kmetov neustrezni prehranski varnosti in naravnim nesrečam,⁶⁷ po drugi strani pa poudarja potrebo po večjih količinah izvoznih pridelkov visoke vrednosti in obsežnejšem kmetijstvu.⁶⁸ Zastavlja se vprašanje, ali je gospodarska rast na podlagi pridelkov visoke vrednosti in obsežnejših kmetij nujna za zagotavljanje prehranske varnosti med revnimi kmeti ali pa bo posledično vodila le k dobičku manjšega števila ljudi, ki se ukvarjajo z obsežnejšim izvozno usmerjenim vrtnarstvom, gojenjem cvetja ali proizvodnjo agrogoriv. Ne glede na to ostaja proizvodnja osnovnih živil bistvena za zagotavljanje prehranske varnosti v državi.

Zaradi strategije o industrializaciji na temeljih razvoja kmetijstva je Etiopija zelo privlačna država za obsežnejše naložbe v kmetijska zemljišča. Vlada nudi kose zemljišč po izredno nizkih cenah, hkrati pa kupcem omogoča petletne davčne počitnice.⁶⁹ Po podatkih mednarodne koalicije za zemljo (ILC) je bilo v obdobju od leta 2000 do leta 2012 v Etiopiji odobrenih 56 naložb v obsežna (tj. 200 hektarjev in več) zemljišča s skupno površino 2,4 milijona hektarjev.⁷⁰ Od leta 2006 so največji investicijski sektorji vrtnarstvo, gojenje cvetja, pridelava hrane in mesa ter proizvodnja agrogoriv.⁷¹ Po dostopnih etiopskih podatkih je odkup zemljišč s strani tujih neposrednih vlagateljev najbolj množičen v regijah z rodovitnejšo zemljo in/ali s tesnejšimi povezavami do trgov, kot so Amhara, Oromia in Benshangul.⁷² Toda vse tuje naložbe so v rokah zasebnikov.⁷³ Uradno vlada zatrjuje, da so tujim vlagateljem na voljo le prosta ali premalo izkoriščena zemljišča in da tisti, ki živijo na teh zemljiščih, prejmejo nadomestilo. Problematično pa je, da »prosta« in

»premalo izkoriščena« zemljišča niso uradno opredeljena, zato se pogosto zgodi, da postanejo pašniki, travnate površine in vodne poti, ki jih sicer uporabljajo lokalne skupnosti, a niso poseljeni ali obdelani, na voljo vlagateljem.⁷⁴

Ker je na voljo le omejena količina zanesljivih podatkov o naložbah, je v splošnem težko oceniti vpliv, ki ga imajo te obsežne naložbe na male kmete v Etiopiji, poleg tega pa je v večini primerov še prezgodaj za tovrstne ocene. Vseeno pa na podlagi razpoložljivih podatkov ni jasno, ali so Etiopijci, ki živijo na območjih, kjer se izvajajo naložbe, deležni katere od koristi, ki jih predvideva vladni cilj spodbujanja trajnostnega razvoja kmetovanja malih kmetov. Prav tako ni jasno, ali so uresničeni tudi širši cilji, kot so zaposlovanje, gradnja infrastrukture, prenos tehnologij ali povečanje dohodkov v tuji valuti.⁷⁵ Nasprotno lahko povečani pritisk in tekmovanje za zemljo, zlasti za rodovitno zemljo na podeželju, še dodatno poslabšata dostop revnih in lačnih do naravnih virov, od katerih sta odvisna njihova preskrba s hrano in preživetje.⁷⁶

Češka je del politike EU o agrogorivih

Proizvodnja agrogoriv je v Etiopiji kljub dejstvu, da predstavlja samo 2 % celotnega kmetijskega sektorja in je njen delež pri zemljiških poslih le 6 %, zelo dejavna. Pri večini zemljišč, pridobljenih za pridelavo agrogoriv (kot so jatrofa, ricinusovi plodovi, palmovo olje), gre za obsežna kmetijska zemljišča ali gozdove, saj se naložbe v manjša obrobna ali degradirana zemljišča ne bi zadostno obrestovale. Ker je obseg teh dejavnosti vse večji,

prihaja do resnih konfliktov med viri za pridelavo hrane in viri za proizvodnjo energije.⁷⁷

Evropska podjetja imajo pomembno vlogo pri pridelavi agrogoriv v Etiopiji.⁷⁸ Zato prihaja z vidika spodbujanja obnovljivega in tudi v prihodnje konkurenčnega evropskega gospodarstva do jasnega razkoraka med razvojnim sodelovanjem Evropske unije, ki spodbuja prehransko varnost malih kmetov, in tujimi evropskimi naložbami v pridelavo agrogoriv v Etiopiji. Širše gledano evropske naložbe v agrogoriva etiopskim pridelovalcem ne omogočajo lažjega dostopa do lokalnih trgov, temveč uveljavljajo predvsem interese evropskih vlagateljev na globalnem trgu. Poleg tega je mogoče slišati tudi kritike na račun koristi energetske politike EU o agrogorivih in njenih morebitnih negativnih vplivov na stabilnost svetovne cene hrane in energije ter na račun izpustov toplogrednih plinov, ki nastanejo ob pridelavi in uporabi agrogoriv.⁷⁹

Češka je kot država članica EU soodgovorna za nadzor in odpravo vplivov, ki jih ima prilaščanje zemlje kot posledica uresničevanja zavezujočega cilja EU za povečanje proizvodnje agrogoriv (določenega v direktivi EU o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov iz aprila 2009)⁸⁰ na preživetje malih kmetov. Glede na to, da je bila pred nedavnim zavrnjena reforma politike EU o agrogorivih, ki bi omejila uporabo prve generacije agrogoriv (proizvedenih iz prehrabnih živil) v notranjem prometu na 7 %, ⁸¹ bi morala Češka v prihodnjih pogajanjih podpreti tehtno reformo. Poleg tega je nujno, da Češka ponovno prouči svoje stališče do vprašanja posrednih sprememb v rabi zemljišč, ki jih povzročata okolju škodljiva proizvodnja agrogoriv v državah v razvoju.

Priporočila

V okviru prilaščanja zemlje z namenom pridelave agrogoriv so glavna vprašanja, ki jim je treba nameniti več pozornosti, da se zagotovi prehranska varnost malih kmetov v Etiopiji, človekove pravice, upravljanje zemljišč, zemljiške pravice ter transparentnost.

Ključna priporočila za Češko:

- Treba je ponovno proučiti stališče Češke o posredni spremembi rabe zemljišč v okviru politike EU o agrogorivih ter podpreti spremljanje in odpravljanje sprememb v rabi zemljišč v državah v razvoju.
- Treba je vzpostaviti kritičen pogled na trenutno dokumentacijo EU glede agrogoriv in podpreti tehtno reformo, ki bi do leta 2020 vpeljala omejeno uporabo prve generacije goriv iz prehrabnih živil v prometu.
- Treba je podpreti raziskave o izboljšavah pri proizvodnji agrogoriv.

primer/ Slovenije

Ozadje za usklajenost politik za razvoj

Slovenija se je pridružila skupini donatorjev v okviru razvojnega sodelovanja pred desetimi leti, ko je bil pomen usklajenosti politik za razvoj že v celoti uveljavljen. Na eni strani to pomeni, da bi lahko slovensko razvojno sodelovanje že vključevalo usklajenost politik za razvoj kot enega temeljnih načel. Na drugi strani pa mora biti razvojno sodelovanje priznано na vseh ravneh kot pomembna in relevantna politika, da lahko usklajenost politik za razvoj dejansko deluje. Slovenija je naredila pomembne korake v pravo smer, vendar jo čaka še veliko dela, preden bo usklajenost politik za razvoj uresničena.

Leta 2011 je bil v Sloveniji opravljen medsebojni pregled organizacije OECD, ki je poudaril potrebo po večji usklajenosti v slovenskem razvojnem sodelovanju. V poročilu je bila izražena zahteva po bolj ciljno usmerjenem pristopu k oblikovanju programa, ki bi temeljil na jasno določenih ciljih. Medresorsko delovno telo, ki ga sestavljajo visoki predstavniki vseh ministrstev, je bilo omenjeno kot dober temelj za nadaljnje delo na področju usklajenosti politik za razvoj, katerega vlogo pa je treba natančneje opredeliti in jo bolje izkoristiti.⁸²

Leta 2010 je Slovenija v svoje razvojno sodelovanje vpeljala večletne vladne akcijske načrte. Ti so spremenili vlogo zunanjega ministrstva, ki ni več le zbiralo statističnih podatkov o uradni razvojni pomoči, temveč je dobilo vidnejše mesto v oblikovanju programa. S tem je država naredila pomemben korak na poti k boljši koordinaciji in usklajenosti na nacionalni ravni in danes lahko govorimo o

usklajenosti med različnimi slovenskimi razvojnimi projekti in/ali programi. Še vedno pa je nujno zagotoviti skladnost med različnimi vidiki zunanje politike in vzpostaviti zavedanje, da ima notranja politika tudi zunanje vplive na države v razvoju.

Raven razumevanja in pomembnosti usklajenosti politik za razvoj se močno razlikuje glede na organ odločanja. Direktorat za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Ministrstva za zunanje zadeve je relativno dobro seznanjen s problematiko in je v preteklosti že poskušal opozoriti nanjo na medvladni ravni. Na žalost razvojno sodelovanje ni med prednostnimi nalogami organov odločanja, zato je temu namenjene malo pozornosti in/ali resorna ministrstva pomembnosti tega koncepta ne razumejo. Posledično se Slovenija pogosto zavzema za usklajenost politik za razvoj na mednarodnih forumih, vendar teh stališč ne udejanja na domačih tleh.

Migracije in razvoj

Migracije ljudi so pojav, ki se je odvijal skozi celotno zgodovino. Okrepil se je z začetkom industrializacije, v času globalizacije pa je prišel še bolj do izraza. V preteklih letih se je močno okrepilo raziskovanje vplivov migracij na razvoj, kar je prineslo nekaj pozitivnih učinkov na politične okvire na globalnih, evropskih in nacionalnih ravneh. Čeprav bodo potrebne še dodatne raziskave, je jasno, da migracije pomembno vplivajo na odpravljanje revščine med migranti in njihovimi sorodniki, ki ostanejo v državi, iz katere prihajajo. Če hočemo ta pozitivni učinek kar najbolje izkoristiti, je izredno pomembno, da zagotovimo sinergijo med migracijsko in razvojno politiko.

POBUDA ZA MIGRACIJE IN RAZVOJ

Pobuda za migracije in razvoj (CoMiDe) je projekt, katerega namen je ustvariti skladnost med migracijskimi politikami in politikami razvoja na evropski ravni in v štirih državah, ki sodelujejo pri projektu, namreč Sloveniji, Slovaški, Avstriji in Italiji. Dodatni cilji tega projekta so:

- povečati ozaveščenost javnosti o vprašanih migracij in razvoja;
- okrepiti sodelovanje med nevladnimi organizacijami in organizacijami v diaspori;
- okrepiti vlogo migrantov in organizacij v diaspori kot mostov med državami, iz katerih prihajajo, in državami njihovega bivanja. Za doseg tega cilja si pobuda prizadeva zagotoviti aktivno vključitev migrantov in diaspor v načrtovanje in izvajanje razvojnega sodelovanja ter spodbujati podjetništvo določenih diaspor.

MIGRACIJSKE POLITIKE & POLITIKE RAZVOJNEGA SODELOVANJA

Prvi korak k zagotavljanju usklajenosti med migracijsko in razvojno politiko je zagotavljanje, da so v pravnih okvirih na obeh področjih na voljo jasni mehanizmi za usklajevanje.

Na žalost usklajenost politik za razvoj ni zajeta v najpomembnejšem programskem dokumentu za razvojno sodelovanje, tj. Zakonu o mednarodnem razvojnem sodelovanju.⁸³ Vseeno pa je ta vključena v Resoluciji o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015,⁸⁴ ki poziva k spoštovanju obveznosti do usklajenosti politik za razvoj na dvanajstih področjih, med katerimi so tudi migracije. Te sicer niso omenjene v nobenem drugem strateškem dokumentu o razvojnem sodelovanju.

Kar zadeva prednostne naloge glede na geografsko lego, navaja omenjena resolucija kot prednostno regijo za razvojno sodelovanje Zahodni Balkan.

Glede tematskih prednostnih področij predvideva resolucija širši vsebinski kontekst, medtem ko se večletni vladni akcijski načrti osredotočajo na dobro upravljanje, okoljske storitve in enakost spolov.

Temeljna programska dokumenta na področju migracij, namreč Zakon o tujcih in Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije, ne obravnavata razvoja držav v razvoju. Posredno se z vprašanjem usklajenosti ukvarjata dva dokumenta o migracijski politiki. Prvi je Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020,⁸⁵ ki se primarno ukvarja z urejanjem potreb Slovenije po delovni sili skozi priseljevanje, poleg tega pa si prizadeva tudi za privabljanje visoko usposobljenih delavcev z možnostmi za izobraževanje in raziskovalno delo. Dokument poziva k celostnemu pristopu in usklajevanju z notranjo in zunanjo politiko, ne omenja pa razvojnega sodelovanja. Strategija sicer obravnava beg možganov, priznava migrante kot dejavnike v razvoju in stremi k zmanjšanju stroškov nakazil v matične države migrantov, vendar hkrati tudi spodbuja priseljevanje tujcev s finančnim kapitalom v Slovenijo, kar škodi razvoju držav, iz katerih prihajajo.

Drugi dokument, ki priznava razvojne učinke migracijskih politik, je Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji.⁸⁶ V preambuli sporazuma je jasno navedeno, da je eden njegovih ciljev spodbujanje pozitivnih učinkov krožnih migracij, ki so koristne za razvoj, in izogibanje negativnim učinkom bega možganov. Toda migracijsko politiko in zaposlovanje očitno narekujejo potrebe Slovenije na področju delovne sile, sporazum pa zagotavlja vrnitev v Bosno in Hercegovino, preden priseljenci izpolnijo pogoje za pridobitev stalnega prebivališča v Sloveniji.

V Sloveniji je uveljavljen uradni mehanizem, ki zahteva medresorsko koordinacijo vseh dokumentov, ki jih sprejme vlada. V primeru Strategije ekonomskih migracij je bilo mogoče opaziti koordinacijo med notranjim ministrstvom (ki je pristojno za migracijsko politiko) in zunanjim ministrstvom, medtem ko Direktoriat za razvojno sodelovanje ni bil vključen. V primeru Sporazuma med Slovenijo in Bosno koordinacije med omenjenima ministrstvom ni bilo.

OD POLITIKE DO IZVEDBE

Kot je bilo omenjeno zgoraj, je glavna prednostna regija za slovensko razvojno sodelovanje Balkan. Hkrati prihaja velika večina tujcev v Slovenijo iz držav nekdanje Jugoslavije, ki se priseljujejo zaradi dela. To kaže na potrebo po usklajenosti migracijske in razvojne politike, saj lahko sicer učinki prve izničujejo cilje druge.

Večletni vladni akcijski načrt pripravlja zunanje ministrstvo in ga potem uskladi z vsemi ministrstvi. K sodelovanju pri pripravi akcijskega načrta niso vabljeni diaspore iz regije Zahodnega Balkana, ki lahko prispevajo k razvoju matičnih držav s svojim znanjem in razumevanjem potreb območja.

Po podatkih Poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za leto 2012⁸⁷ je bilo približno 40 % bilateralne uradne razvojne pomoči, dodeljene regiji Zahodnega Balkana, namenjenih za štipendije in šolnine na dodiplomskih in podiplomskih programih. Tako visok delež bilateralne uradne razvojne pomoči za štipendije in šolnine lahko pomeni zelo visoko tveganje pri zagotavljanju učinkovite koordinacije s prednostnimi razvojnimi področji držav prejemnic, pravične razdelitve sredstev in preprečevanja bega možganov.

Po podatkih istega poročila je bilo več kot 20 % bilateralne razvojne pomoči, dodeljene regiji Zahodnega Balkana, namenjenih gospodarskim storitvam in infrastrukturi, s posebnim poudarkom

na okoljski infrastrukturi. Glavni izvajalec teh projektov je slovenski zasebni sektor. Oblasti so si zelo malo (če sploh) prizadevale, da bi v ta proces namerno vključile podjetnike iz posameznih diaspor.

Zaradi pomanjkanja zdravnikov v Sloveniji je leta 2011 v veljavo stopil zakon, ki omogoča nerezidentom EU dostop do slovenskega trga dela. Zaradi relativne podobnosti med jeziki je bilo zanimanje kandidatov iz držav nekdanje Jugoslavije veliko. Težko je spregledati problema bega možganov in pomanjkanja koordinacije s slovenskimi razvojnimi politikami.

Nasprotno od zgornjega primera pa je Zakon o zaposlovanju in delu tujcev, ki sicer ureja področje zaposlovanja priseljencev v Sloveniji, precej restriktiven. Študije kažejo, da se priseljenci, katerih dovoljenje za delo je vezano na enega delodajalca, pogosto znajdejo v negotovih delovnih pogojih,⁸⁸ kar negativno vpliva na višino nakazil, ki jih lahko pošljejo v matično državo. Razvojni učinki migracij torej niso upoštevani.

Priporočila

Na nacionalni ravni je potrebno zagotoviti prostor za razpravo o razvoju in v povezavi s tem razširiti razpravo s skladnosti politik za razvoj na skladnost politik, ki nimajo negativnih vplivov na razvoj. Istočasno je pomembno v razpravo o migracijah vnesti bolj pozitivne elemente.

Skladnost politik za razvoj je v Sloveniji precej nova tema, prav tako povezava med migracijami in razvojem. Da se zagotovi usklajenost med obema področjema, je potrebnega še veliko dela s strani vseh slovenskih akterjev na področju razvoja. Sledijo priporočila glede možnih ukrepov za izboljšanje trenutnih razmer:

- Skladnost politik za razvoj je potrebno vključiti v novi zakon o razvojnem sodelovanju, ki bo najverjetneje sprejet leta 2014.
- Kljub trenutnemu uradnemu mehanizmu, ki zahteva medresorsko koordinacijo vseh dokumentov, ki jih sprejme vlada, je treba vzpostaviti uradni mehanizem, ki bi omogočil usklajenost politik za razvoj. Da bi takšen mehanizem lahko obrodil sadove, pa je potrebno tudi ozaveščati o skladnosti politik za razvoj in njeni pomembnosti.
- Migrante in organizacije v diaspori je potrebno priznati kot dejavnike v razvoju. Vključiti jih je potrebno v postopek razvoja Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju, ki bo stopila v veljavo po letu 2015. Poleg tega morajo imeti besedo tudi v postopku ustvarjanja večletnih vladnih načrtov. Enega od predstavnikov diaspore bi lahko vključili tudi v strokovni svet, tj. svetovalni organ ministra za zunanje zadeve.
- Ker velik delež bilateralne uradne razvojne pomoči izvira iz zasebnega sektorja, je treba spodbujati in še naprej izboljševati podjetništvo v diasporah.
- Izboljšati bi bilo potrebno tudi neugodne razmere, v katerih se pogosto znajdejo migranti in ki slabijo razvojne učinke migracij.

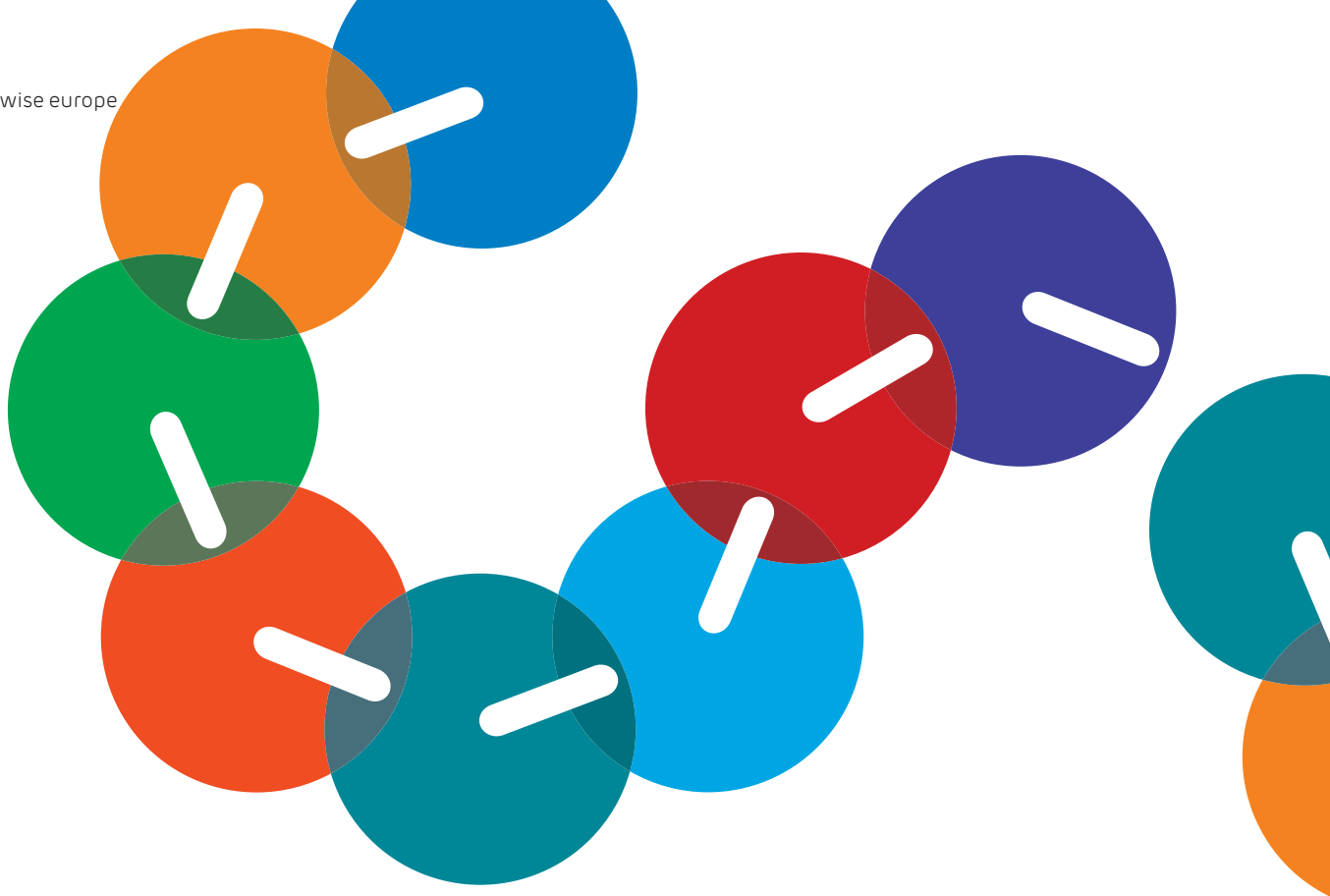
primer/ Madžarske

Madžarski okvir za razvojno sodelovanje in usklajenost politik za razvoj

V preteklih desetih letih se je Madžarska iz države prejemnice prelevila v donatorko, pri čemer mednarodno razvojno sodelovanje ni bilo del državne strategije za zunanjo politiko. To je bilo rešeno šele pred kratkim, ko je Madžarska prilagodila Okvirno strategijo za mednarodni razvoj, ki še vedno ni dokončana. Iz tega je razvidno, da to področje zunanje politike nima veliko pomena, kar je mogoče razbrati tudi iz omejene količine sredstev, namenjenih razvojnemu sodelovanju. Odnos Madžarske z državami v razvoju je ekstrapoliran v tako imenovanem globalnem odpiranju madžarske zunanje politike, ki naj bi služilo oživitvi odnosov z Azijo in državami podsaharske Afrike. Njegov cilj je krepitev mednarodnega položaja Madžarske z razširitvijo zunanje trgovine, program pa močno temelji na interesih, ki jih izkazuje madžarski kmetijski sektor. Tako Strategija o zunanji trgovini kot tudi zunanja politika na splošno opredeljujeta prednostna področja pospeševanja izvoza, kamor sodita tudi posodobitev izvozne strukture in spodbujanje domačih podjetij, ki bi poskrbela za boljšo zastopanost na tujih trgih. Razvojno sodelovanje s partnerskimi državami se torej zdi kot uporabno sredstvo pri utrjevanju bilateralnih gospodarskih odnosov in pospeševanju izvoza madžarskega blaga in storitev.⁸⁹

V nacionalnem okviru Madžarske je mogoče opaziti vidno pomanjkanje prizadevanj za usklajevanje ciljev razvojnega in gospodarskega sodelovanja, ki si včasih že po naravi nasprotujejo. Nova Strategija o mednarodnem razvojnem sodelovanju se sicer na dveh mestih zelo splošno sklicuje na usklajenost politik za razvoj, vendar pa ne vsebuje natančno določenih ciljev, časovnic in podobnega v zvezi z njo. Razen tega nejasnega sklicevanja vlada ni sprejela konkretnih ukrepov za usklajenost politik.

Čeprav so na voljo uradni mehanizmi za zagotavljanje usklajenosti med ministrstvi glede razvoja na splošno, pa ni mehanizma, ki bi bil namenjen izključno usklajenosti politik za razvoj. Poleg tega ni zajeta v uradnih stališčih ali omenjena na javnih posvetih na nacionalni ravni. Razen nekaj izjem med skoraj vsemi udeleženi, bodisi nosilci odločanja, snovalci politik ali nevladnimi organizacijami, za omenjeno vprašanje ni posluha.

Agrogoriva

Številne mednarodne ustanove opisujejo vse večjo uporabo agrogoriv kot enega ključnih dejavnikov za rast in nestabilnost cen živil, ki smo jima priča zadnjih nekaj let. Poleg tega, da agrogoriva povzročajo lakoto, prispevajo tudi k velikim okoljskim problemom: večja količina izpustov toplogrednih plinov vodi v podnebne spremembe, porast nasadov poljščin za agrogoriva pa povzroča uničevanje deževnih gozdov, šotišč in drugih habitatov v državah v razvoju. Vrednost subvencij za biogoriva v EU se je leta 2011 gibala med 5,5 in 8,4 milijarde evrov.⁹⁰ Namesto da bi družbi prinašale koristi oz. storitve, te subvencije zgolj slabšajo okoljske probleme in probleme lokalnih skupnosti.

Eden ključnih dejavnikov za probleme, ki jih povzročajo agrogoriva, so cilji v povezavi z biogorivi, ki jih določa direktiva EU o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov. Prvotni cilj glede uporabe obnovljive energije v prometu je bil postavljen na 10 % do leta 2020. Glede na akcijske načrte držav članic EU o uporabi obnovljive energije je jasno, da naj bi ta cilj v največji meri (približno 95 %) dosegli predvsem z uporabo agrogoriv.

Trenutni delež agrogoriv v Evropi je približno 4,6 %. V preteklih nekaj letih so številne mednarodne ustanove in skupine civilne družbe opozorile na probleme, ki jih ta povzročajo. Celo Skupno raziskovalno središče Evropske unije je objavilo raziskavo o njihovih negativnih učinkih. Na podlagi tega je Evropska komisija ponovno ocenila cilje EU

glede biogoriv, predlagala omejitve uporabe agrogoriv iz prehrabnih živil na 5 % in sprejela ukrepe za oceno učinkov posredne spremembe v rabi zemljišč (t. i. faktorje za posredne spremembe v rabi zemljišč).⁹¹

Za tovrstna vprašanja ima Evropska unija na voljo mehanizem skupnega odločanja. To pomeni, da imata v tem postopku pristojnost za odločanje tako Evropski parlament kot tudi Svet (ministri držav članic). Med razpravo o biogorivih je Parlament izglasoval 6-odstotno mejo za uporabo agrogoriv iz prehrabnih živil, ni pa podprl faktorjev za posredne spremembe v rabi zemljišč. Tudi države članice so priredile številna zasedanja, na katerih so pristojni razpravljali o predlogu Komisije. Po zgledu preteklih pogajanj je bil na zasedanju Sveta 12. decembra 2013 vložen predlog, da se količina agrogoriv iz živil omeji na 7 %, česar ministri za energijo EU niso sprejeli. Nizozemska, Belgija, Danska, Italija in Luksemburg niso podprli predloga z utemeljitvijo, da ta ne bo zadostno zmanjšal okoljske in socialne škode, ki jo povzroča povpraševanje EU po agrogorivih. Tudi Poljska in Madžarska, ki nasprotujeta reformi o agrogorivih, sta zavrnili sporazum, in sicer z obrazložitvijo, da ne želita omejiti uporabe agrogoriv, saj nameravata povečati proizvodnjo agrogoriv na Madžarskem. Podobno je tudi večina madžarskih poslancev Evropskega parlamenta (v glavnem iz stranke Fidesz) med razpravo glasovala proti predlagani 5-odstotni omejitvi agrogoriv.

VPLIVI CILJEV EU GLEDE BIOGORIV:

a) Ker ima biomasa v primerjavi s fosilnimi gorivi zelo majhno energijsko vsebnost, je treba energetske rastline gojiti na velikih površinah.⁹² Za uresničitev ciljev glede biogoriv Evropa nima zadosti zemlje. Po drugi strani lahko tropske države pridelajo agrogoriva učinkoviteje in ceneje. Zaradi tega vse več izvoza agrogoriv ali rastlin za proizvodnjo agrogoriv prihaja iz južnih držav. Poleg tega EU skoraj vsa semena oljne ogrščice in sončnice, ki zrastejo na evropskih tleh, uporabi za proizvodnjo biodizla. Tako morajo evropska prehrabena in kozmetična podjetja uvažati palmovo olje iz Indonezije in Malezije.

Po podatkih nedavne raziskave je uporaba palmovega olja v Evropi narasla bolj, kot je bilo predvideno, in trenutno predstavlja 20 % v mešanici biodizla. V preteklih letih se je tako uporaba palmovega olja v gorivu povečala za 365 %. Celo Madžarska, ki je znana po precejšnji domači proizvodnji agrogoriv, je v enakem obdobju dvignila uvoz palmovega olja za 350 %. Čeprav se večina palmovega olja v Evropi uporablja za hrano in kozmetiko, je mogoče 80 % tega povečanja pripisati povpraševanju po biodizlu.⁹³

V tropskih šotnih barjih v jugovzhodni Aziji je 42 milijonov ton zalog ogljika v tleh. Ker je Indonezija največja pridelovalka oljnih palm na svetu, so med letoma 1995 in 2003 za nasade oljnih palm uničili 15,6 milijonov hektarjev naravnih gozdov in šotnih

barij. Po izsušitvi šotič so na teh območjih uredili predvsem nasade oljnih palm in akacijeve gozdove. Iz tal, na katerih so umetni nasadi, se letno sprostijo 70–100 ton ogljikovega dioksida na hektar. Uničenje šotič je prispevalo 632 milijonov ton, izsuševanje in požari pa še dodatnih 1400 milijonov ton ogljikovega dioksida. Skupno se na leto sprostijo 2 milijardi ton toplogrednih plinov, kar predstavlja 8 % letne globalne stopnje. Tako je zaradi porasta nasadov oljnih palm v zadnjem desetletju Indonezija postala tretja največja onesnaževalka s toplogrednimi plini na svetu.⁹⁴

b) Če ne bi bilo trenutnih ciljev EU glede biogoriv, bi bila cena prehrabnih izdelkov, kot je rastlinsko olje, do leta 2020 v Evropi nižja za 50 %, drugje po svetu pa za 15 %.⁹⁵ Svetovna banka, Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Svetovna trgovinska organizacija, Mednarodni denarni sklad, Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo ter pet drugih organov Združenih narodov so opozorili, da so »cene bistveno višje, kot bi bile, če ne bi pridelovali agrogoriv«. ⁹⁶ Na podlagi učinkov, ki jih imajo agrogoriva na stabilnost cene živil, so te iste agencije pozvale h globalni ukinitvi subvencij in ciljev v povezavi z njimi. Celo 7-odstotna meja o uporabi agrogoriv, predlagana na seji Sveta, bi dopustila 50-odstotno povečanje porabe hrane za goriva v Evropi, kar predstavlja dovolj prehranskih kalorij, da bi letno nahranili 69 milijonov ljudi.⁹⁷

c) Revščina zaradi projektov o oljnih palmah

Zanimiv vidik razvoja agrogoriv prikazuje, kako naložbe v projekte o oljnih palmah povečujejo revščino v Indoneziji. Multinacionalna podjetja in kreditne agencije dajejo lokalnim kmetom posojila in jim obljublajo velike dobičke od nasadov oljnih palm. Za preoblikovanje zemljišč v nasade porabijo kmetje večino sposojenega denarja, a oljne palme prvič obrodijo šele po osmem letu od zasaditve. Ker kmetje spremenijo vse svoje pridelovalne površine v nasade, jim ne ostane niti košček zemlje za pridelavo lastne hrane ali blaga, ki bi ga lahko prodali. Zato so začasno zadolženi in brez dohodka, zaradi česar so prisiljeni prodati svojo zemljo podjetju, ki jim je zagotovilo posojilo. Številni ljudje v Indoneziji so na ta način izgubili svojo zemljo.⁹⁸

PRILAŠČANJE ZEMLJE**a) Agrogoriva in prilaščanje zemlje v Afriki**

Agrogoriva so eno največjih gonil prilaščanja zemlje v južnih državah. Že pred nekaj leti je bilo v Afriki 5 milijonov hektarjev namenjenih projektom z agrogorivi. Videti je, da med podjetji, ki odkupujejo zemljo za agrogoriva v Afriki, prevladujejo evropska. Britansko podjetje Sun Biofuels je na primer pridobilo zemljo v Etiopiji (80.000 ha), Tanzaniji (8.000 ha) in Mozambiku (5.000 ha) za pridelavo jatrofe, podjetje CAMS Group s sedežem v Veliki Britaniji pa 45.000 ha zemlje v Tanzaniji za proizvodnjo etanola iz sirka.⁹⁹

Prilaščanje zemlje v Ugandi: Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth International je poročala o tem, da nasadi oljnih palm nastajajo na škodo lokalnih prehrabnih živil in deževnih gozdov. Domačinom je onemogočen dostop do vodnih virov in pašnih površin. Kljub obljubam o zaposlitvi so izgubili sredstva za preživetje in se le stežka prebijajo iz dneva v dan. V videoposnetku John Muiyisha, kmet iz regije Kalangala, pripoveduje o tem, kako se je nekega jutra prebudil in na svojem posestvu zagledal buldožerje, ki so uničevali njegove pridelke. Tam je živel 34 let. Drugi člani skupnosti so sklenili pogodbe za sajenje oljnih palm, pozneje pa so morali svojo zemljo prodati zaradi dolgov, prenizkih dohodkov od palmovega olja in pomanjkanja prehrabnih pridelkov.¹⁰⁰

b) Prilaščanje zemlje in kršenje človekovih pravic:

Vedno več je poročil, ki govorijo o kršenju človekovih pravic, ko gre za prilaščanje zemlje. V Indoneziji na primer številni primeri pričajo o tem, kako so domorodne skupnosti čez noč ostale brez zemlje, ki so si jo prisvojili tuji vlagatelj in na njej uredili prostor za nasade oljnih palm. Po podatkih poročila Foruma ZN za domorodne zadeve 60 milijonom domorodnih prebivalcev grozi, da bodo morali zapustiti svojo zemljo zaradi prilaščanja, ki je posledica projektov v zvezi z agrogorivi. Eden najbolj znanih primerov je škandal podjetja Wilmar. Wilmar, vodilno globalno podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo biodizla, je bilo obdolženo pridobivanja obdelovalne zemlje, ki je bila v lasti lokalnih skupnosti.

c) Madžarsko podjetje vpleteno v primer prilaščanja zemlje v Zambiji

Madžarska javnost razume prilaščanje zemlje večinoma kot »žepne pogodbe« (prilaščanje zemlje na Madžarskem s strani zahodnoevropskih vlagateljev) ali škandale, povezane z zakupi domačih zemljišč (prilaščanje zemlje z vladno podporo),¹⁰¹ vendar obstajajo znaki za to, da je tudi Madžarska vpletena v globalno prilaščanje zemlje. Eden od lastnikov največje madžarske banke, ki je hkrati eden največjih najemodajalcev v državi, je bil vpleten v primer prilaščanja zemlje v Zambiji s pomočjo svojega podjetja Bonafarm. To je bilo med tujimi vlagatelji, ki so zambijski agenciji za razvoj predložili ponudbo za razvoj kmetijskega bloka Nansanga.¹⁰² Po podatkih medijev naj bi morala zambijska vlada preseliti 9.000 kmetov s površine v velikosti 18.000 hektarjev.¹⁰³ Na koncu so pogajanja z vlado spodletela in podjetje Bonafarm se je odločilo, da odstopi od projekta. Eden od navedenih vzrokov za neuspeh je bil ta, da vodja domoljubne stranke Patriotic Front, ki je zmagala na volitvah v Zambiji jeseni 2011, ni bil naklonjen tujim vlagateljem. Bonafarm se trenutno pripravlja na obsežne zemljiške posle v Romuniji,¹⁰⁴ verjetno pa bo podjetje, tako kot tudi drugi ponudniki, znova iskalo naložbe v drugih južnih državah.

Priporočila

- Države članice EU morajo nemudoma ustaviti širjenje rabe agrogoriv, da preprečijo uničevanje naravnih gozdov in travnatih površin, poleg tega pa tudi prilaščanje zemlje s strani tujih vlagateljev in nadaljnja kršenja človekovih pravic. Najprej je treba sprejeti 5-odstotno omejitev uporabe agrogoriv iz prehrambnih živil, kot predlaga Evropska komisija, ter se finančno zavezati k spodbujanju alternativnih in obnovljivih virov. V drugem koraku se je treba agrogoriv popolnoma znebiti.
- Evropska komisija naj nemudoma ukine subvencije za agrogoriva in pozove države članice, naj ravnajo enako.
- Treba je sprejeti ukrepe za preprečevanje nadaljnega prilaščanja zemlje v južnih državah. Eden od ključnih elementov pri tem je lahko predlagana Direktiva o trgih finančnih instrumentov, s katero si je mogoče pomagati pri uravnavanju špekulacij na področju prehrane¹⁰⁵. Prav tako se je treba spopasti z drugimi dejavniki, ki pospešujejo prilaščanje zemlje.
- Države članice in Evropska komisija morajo najti alternative za subvencioniranje manj škodljivih postopkov trgovanja in kmetijske pridelave, da lokalnim prebivalcem zagotovijo stalen vir prihodkov.
- Za soočanje s problemom prilaščanja zemlje je treba razviti programe za krepitev zmogljivosti, prilagojene konkretnemu stanju v partnerskih državah, in podpreti oblikovanje močnih regulativnih okvirov v partnerskih državah, ki bodo uvedli ukrepe za nadzor nad pridobivanjem zemlje s strani tujih podjetij.

primer/ Belgije

Belgijski nacionalni okvir

Z namenom izboljšanja učinkovitosti svoje pomoči se belgijsko razvojno sodelovanje trenutno osredotoča na 18 partnerskih držav. Bilateralno sodelovanje zajema dve različni kategoriji: države z nizkimi prihodki in države s srednje visokimi prihodki. V primeru držav s srednje visokimi prihodki se belgijsko sodelovanje posveča predvsem izmenjavi znanja, obravnava pa tudi socialno zaščito, podnebje, okolje in reformo davčnega sistema. Države z nizkimi prihodki, ki jih podpira Belgija, sodijo hkrati med »nestabilne države«. Za delo s temi državami, ki so večinoma v Afriki, ima razvit poseben pristop.¹⁰⁶ Belgijsko sodelovanje podpira oblikovanje države in ustvarjanje miru v nestabilnih državah z nizkimi prihodki, kot so Demokratična republika Kongo, Burundi, Ruanda in Niger. Oblikovanje države pomeni predvsem preprečevanje konfliktov, vključuje pa tudi demokratično upravljanje na podlagi podpore civilni družbi in ustanovam. Nestabilne države imajo težave z legitimnostjo in se soočajo z ovirami pri podpiranju prebivalstva. Po podatkih poročila Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj iz leta 2013 prihaja ena tretjina revnih iz tako imenovanih nestabilnih držav, pričakovano pa je, da bo do leta 2015 v nestabilnih državah kar polovica revnih na svetu.¹⁰⁷ Kar zadeva spodbujanje miru, oblikovanje države in odpravljanje revščine, je belgijsko sodelovanje v teh državah torej zares pomembno.

Glavna belgijska partnerica je Demokratična republika Kongo, ki je imela leta 2012 letne prihodke v višini približno 96 milijonov evrov. Med njenimi glavnimi tematskimi prednostnimi nalogami sta kmetijstvo in prehranska varnost. Namen belgijskega sodelovanja je spodbujanje družinskega kmetijstva in kmetijstva majhnega obsega, s čimer bi se izboljšala prehranska varnost v partnerskih državah, ter spodbujanje vključujočega gospodarstva z dostojnim delom za podeželske skupnosti. Te cilje poudarja tudi novi belgijski zakon o sodelovanju, sprejet marca 2013 (3. in 5. člen).¹⁰⁸ Omenjeni cilji ter strategija o kmetijstvu in prehranski varnosti prispevajo k uresničevanju prvega razvojnega cilja tisočletja, in sicer izkoreninjenja skrajne revščine in lakote.

Bilateralno sodelovanje z Demokratično republiko Kongo in kmetijstvo

Belgijski nacionalni program o sodelovanju z Demokratično republiko Kongo temelji na treh ključnih sektorjih: kmetijstvu, razvoju/infrastrukturi podeželja ter tehnični in strokovni izobrazbi.¹⁰⁹ S sodelovanjem želi Belgija doseči boljše družinsko kmetovanje, za kar si prizadeva tudi belgijska strategija o prehranski varnosti, sprejeta leta 2010.¹¹⁰ Demokratična republika Kongo je druga država glede na razpoložljivost obdelovalnih površin. Ima raznolike vremenske razmere in bogate vodne vire.

Velikost obdelovalnih površin je ocenjena na 80 milijonov hektarjev. Kar 65 % prebivalcev je odvisnih od družinskih kmetij, vendar se po podatkih Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo trenutno 6,3 milijonov prebivalcev DR Kongo sooča s krizo prehranske varnosti in preživetja. Kljub velikemu deležu bruto domačega proizvoda, ki ga doprinese kmetijstvo, je država ena najrevnejših na svetu. Čeprav je glede prehranjevanja lastnega prebivalstva v ugodnem položaju, se trenutno uvršča med države s primanjkljajem v kmetijstvu in prehranski varnosti. Kombinacija različnih dejavnikov je v nekaterih delih Konga pripeljala do stanja konfliktov in demografskega pritiska, k čemur je pripomoglo tudi pomanjkanje celostne kmetijske politike v zadnjih nekaj desetletjih.¹¹¹ Na kmetijstvo v DR Kongo vplivajo različni dejavniki. Pomanjkanje infrastrukture, kot je vodna, na primer negativno vpliva na kmetijsko proizvodnjo. Kmetje imajo omejen dostop do posojil, prav tako pa tudi do semen, gnojil in podobnega, zato se soočajo s številnimi težavami pri trgovanju s svojimi proizvodi. Kmetje, ki lahko pridelujejo, se s kmetijstvom pretežno ukvarjajo le za samooskrbo. Poleg tega se različne politike (kmetijstvo, rudarstvo in gozdarstvo) med seboj prekrivajo. Dostop do zemlje je v takih razmerah težak in vodi do napetosti in konfliktov. Poleg tega je tu še dualni sistem dostopa do zemlje: običajni in zakonski. Prvi sistem običajno poteka ustno in pogosto vodi do manipulacije in konfliktov, drugi pa je bolj zapleten. Vpis v zemljiško knjigo je dražji in zahteva veliko časa. Tako lastniki družinskih kmetij ne morejo vedno dostopati do zemlje, poleg tega pa nimajo na voljo dovolj infrastrukture za trgovanje s svojimi proizvodi. Ponekod je opazen tudi pritisk drugih, ki sledijo zakonikom o rudarstvu in gozdovih. Za zaščito malih kmetov je nujno vzpostaviti celostno kmetijsko politiko, ki vključuje pravico do zemlje.

Kmetijski projekt, ki ga financira belgijsko sodelovanje

Podpiranje zagovornikov kmetijstva, strukturiranje združenj kmetov na nacionalni in deželni ravni v Demokratični republiki Kongo.

Belgijsko sodelovanje spodbuja družinsko kmetovanje s financiranjem številnih projektov v DR Kongo, vključno s pobudo AgriCongo, združenjem različnih belgijskih nevladnih organizacij. Člani projekta belgijskih civilnodružbenih organizacij so CDI-Bwamanda, Diobass, Oxfam-Solidarité, SOS-Faim, Trias, Solidarité Socialiste, Vredeseilanden (VECO), WWF, RCN Justice et Démocratie in Broederlijk Delen. S pomočjo belgijskega sodelovanja nameravajo okrepiti moč zagovorništva, ki jo imajo organizacije kmetov, saj sodijo med bistvene akterje za spodbujanje trajnostnega kmetijstva v DR Kongo.

AgriCongo sodeluje z nacionalnim združenjem kmetijskih proizvajalcev v DR Kongo (CONAPAC) in drugimi organizacijami kmetov, še posebej v okviru raznih delavnic. Te so organizirane v petih provincah, in sicer v Bas-Congu, Bandunduju, Equateurju ter Severnem in Južnem Kivuju, v obdobju 2012–2013 pa so pokrile štiri tematske sklope: kmetijsko pravo, varnost lastništva, podeželsko infrastrukturo in financiranje kmetijskih dejavnosti.

Po eni strani so delavnice, ki jih organizira AgriCongo, zasnovane tako, da omogočajo boljše razumevanje zgornjih vprašanj na podlagi izmenjave informacij. Po drugi strani pa bo mogoče s pomočjo delavnic vzpostaviti program zagovorništva ter s tem izboljšati položaj kmetov v DR Kongo, ki si želijo urediti lastništvo zemljišč, podeželsko infrastrukturo in dostop do finančnih sredstev. Rezultat delavnic bo izdelan načrt zagovorništva na ravni provinc. Za vsak tematski sklop pa se sprejme tudi načrt zagovorništva na nacionalni ravni.¹¹²

Opravljenih je bilo šest večjih dejavnosti zagovorništva: udeležba kmetov v različnih nacionalnih komisijah za kmetijstvo in lastništvo; zagovorništvo za ukinitvev razlaščenja pridelovalcev tržne zelenjave v Kinšasi; vzdrževanje cest za dejavnosti kmetov; upravljanje zemljišč tradicionalnih poglavarjev; boj proti administrativnim oviram in nevspešnostim zaradi policije; vključenost združenj kmetov v kmetijski politiki na ravni provinc.

Neusklajene odločitve

Decembra 2011 je DR Kongo sprejela nov zakon o problemu neustrezne prehranske varnosti. Kot je opisano v prvem členu tega zakona, je njegov namen spodbujanje in povečevanje kmetijske proizvodnje, s čimer bi se zagotovila prehranska varnost in razvoj podeželja.¹¹³

Zakon je povzročil skrb tujim podjetjem, med njimi tudi belgijskim korporacijam, ki delujejo v kmetijskem sektorju, saj v členu o lastništvu omejuje dostop tujcev do kmetijskih površin (16. člen). Belgijska podjetja so člani podjetniškega združenja Konga (FEC), ki je kritiziral novi zakon. Imenovani so bili tudi belgijski odvetniki, ki bi preučili skladnost zakona z ustavo, belgijski zunanji minister pa je celo pozval predsednika DR Kongo, da ponovno pregleda 16. člen in zahteva njegovo uskladitev z načeli Organizacije za uskladitev poslovnega prava afriških držav (OHADA).

V praksi se zakon še ne izvaja, predvsem zaradi poslovnih pritiskov in pomanjkanja finančnih sredstev za komisije, pristojne za njegovo izvajanje. Belgijski minister za zunanje zadeve naj bi spodbujal družbeni in gospodarski razvoj,

upravljanje ter demokracijo v regiji afriških velikih jezer, kamor sodi tudi DR Kongo. Obenem pa naj bi spodbujal tudi mednarodno trgovino. Na zunanjem ministrstvu je prišlo do navzkrižja interesov glede spodbujanja belgijskih podjetij oziroma družbenega in gospodarskega razvoja DR Kongo. Neskladja so se pojavila tako znotraj ministrstva za zunanje zadeve kot tudi v povezavi z ministrstvom za razvoj.

V svojih ukrepih proti kongovskemu kmetijskemu zakonu je belgijsko zunanje ministrstvo ravnalo neskladno z obveznostmi usklajenosti politik za razvoj, ki so vsebovane v novem belgijskem zakonu o sodelovanju (8. in 31. člen). Poleg tega pa je bilo ravnanje Belgije v neskladju tudi z mednarodnimi obveznostmi o podpiranju nestabilnih držav in prispevanju k uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja do leta 2015.

Priporočila

Pritisk, ki ga izvaja belgijski minister za zunanje zadeve v zvezi s kmetijskim zakonom v DR Kongo, predstavlja oviro pri izvajanju belgijskega sodelovanja, zlasti kar zadeva belgijsko Strategijo o prehranski varnosti, pa tudi boj proti neustrezni prehranski varnosti in revščini v DR Kongo. Belgija v Evropi dokaj aktivno uveljavlja usklajenost politik s pomočjo oblikovanja različnih mehanizmov za usklajenost politik za razvoj.¹¹⁴ Usklajenost politik za razvoj je uvrščena visoko na politični dnevni red, za kar so zaslužne pripombe v okviru strokovnega pregleda Odbora za razvojno pomoč iz leta 2010. Z dodatnimi obveznostmi do usklajenosti politik za razvoj, ki jih prinaša novi belgijski zakon o sodelovanju (8. in 31. člen), bo leta 2014 vzpostavljenih več mehanizmov za usklajenost politik za razvoj na zvezni ravni. Med te mehanizme sodijo: medresorska konferenca, posvetovalno telo z akterji civilne družbe in ministrom za sodelovanje, analiza učinkov politik – ne le za usklajenost politik za razvoj, temveč tudi za številna druga področja, kot so okolje, spoli in dostojno delo – ter medresorska komisija znotraj ministrstva za sodelovanje.

Naša priporočila na nacionalni ravni za Belgijo so naslednja:

Belgija je v preteklih letih naredila veliko korakov k oblikovanju pristnega mehanizma za zagotavljanje boljše usklajenosti politik za razvoj. Novi zakon o sodelovanju, sprejet marca 2013, služi kot pravna podlaga za načela, nekateri mehanizmi (ocena vplivov usklajenosti politik za razvoj na zakone in odločitve) pa kot konkretni politični instrumenti. Kljub temu nobeden od predlogov še ni v uporabi, kar daje občutek »neporavnanih računov«. Zato sedanji vladi in vsem, ki bodo prišle za njo, predlagamo naslednje:

— Izvajanje mehanizmov usklajenosti politik za razvoj oziroma natančneje:

Uvedbo medresorske konference, ki bi zagotavljala usklajenost vseh ministrstev z razvojnimi cilji na določenih tematskih področjih, kot sta kmetijstvo in določene regije. Ozaveščanje ministrstev o usklajenosti politik za razvoj že poteka in lahko pomaga prepričati na primer zunanjega ministra, da si bolj prizadeva za njen uspeh.

Mehanizme omenjene usklajenosti je treba izvajati tudi na regionalni ravni, zato je nujno vključiti regionalne ministre.

Uvedbo parlamentarne komisije, ki se osredotoča na usklajenost politik za razvoj, s posebnim poročevalcem.

Uvedbo posvetovalnega telesa, ki bi delovalo pod pokroviteljstvom ministra za razvoj in v katerem bi sodelovali tudi uprava za razvoj in predstavniki civilne družbe. Ta organ bi omogočal dialog med civilno družbo in ministrom za razvoj glede vprašanj in predlogov, povezanih z neusklajeno politiko in neusklajenimi odločitvami ter njihovimi negativnimi učinki na prebivalstvo v partnerskih državah. Minister za razvoj bi moral nato poročati posvetovalnemu telesu o svojih dejavnostih in odločitvah.

— Spoštovanje suverenosti DR Kongo. Država potrebuje podporo donatorov za vzpostavljanje miru in prave demokratične države z močnimi in transparentnimi institucijami, ki služijo potrebam kongovskega prebivalstva.

Splošna priporočila in sklep

V večini držav, omenjenih v tej študiji, ima usklajenost politik za razvoj vsaj minimalno politično podlago. Načelo usklajenosti politik za razvoj, ki je jasno izraženo ali navedeno v uradnih zakonih o razvoju, pravnih aktih ter tematskih in drugih strateških dokumentih, je pogosto uvrščeno v delovno področje razvojnega sodelovanja in zunanjih ministrstev, kar ovira ključni vidik pri prizadevanju za bolj usklajene politike – da gre za nekaj, kar je pomembno za vsakega posameznika v vladi. Toda v vseh državah je treba še prenesti načela v prakso. Pri izvajanju je še vedno potrebno učinkovitejše usklajevanje v fazi oblikovanja politik. Kljub usklajevalnim organom na medresorski ravni v nekaterih državah (Posvetovalni svet v Romuniji, Svet o mednarodnem razvojnem sodelovanju na Češkem, mehanizem za usklajevanje v Belgiji), ki včasih vključujejo tudi sodelovanje predstavnikov civilne družbe, razvojni cilji in interesi najrevnejših pogosto niso resno obravnavani.

Pričujoča študija opozarja na številne neuskklajenosti politik, pri čemer obravnava navzkrižja interesov, ki lahko izhajajo iz nacionalnih migracijskih in begunskih politik, energetski izziv, na katerega se vlade v glavnem odzivajo s spodbujanjem uporabe agrogoriv, ali celo pravila trgovanja, ki močno vplivajo na skupnosti malih kmetov, čeprav so ravno ti ponavadi glavna ciljna skupina uradnega razvojnega sodelovanja. Eden od pomembnejših sklepov je, kako pomembna je politična volja pri oblikovanju in prilagajanju odločitev v skladu z razvojnimi prioritetami. Samo z navajanjem načel in določanjem mehanizmov se ne bo mogoče izogniti negativnim učinkom nacionalnih strateških politik v državah v razvoju. Zato morajo organizacije civilne družbe, v sodelovanju s partnerskimi organizacijami v državah v razvoju, svojo nadzorno vlogo izpolnjevati tako, da od nosilcev odločanja zahtevajo več preglednosti in usklajenosti. Namen te študije je spodbujanje ozaveščenosti

in zagovorništvo s strani partnerjev projekta World-Wise Europe. Poleg tega javnost obvešča o izzivih, s katerimi se srečujejo upravičenci sodelovanja in razvojne organizacije zaradi trenutnih neusklajenosti evropskih politik. Zadnje poročilo Evropske konfederacije nevladnih organizacij za pomoč in razvoj (CONCORD) je izpostavilo, da je »pritisk s strani civilne družbe običajno ključen za doseganje pomembnih političnih zavez v prid usklajenosti politik za razvoj«. ¹¹⁵

Glavna priporočila, ki jih lahko predlagamo na tej stopnji, se navezujejo na naslednje tri stebre načel usklajenosti politik za razvoj: politične zaveze in izjave, mehanizme za usklajenost ter sisteme spremljanja, analize in poročanja:

- Pravne reforme za vključevanje usklajenosti politik za razvoj v vladne cilje vzporedno s spodbujanjem ozaveščenosti, ki bo omogočila izvajanje pravnih okvirov.
- Institucionalizirani mehanizmi za usklajevanje, ki dopuščajo sodelovanje civilne družbe.
- Konkretna strategija s poudarkom na prednostnih političnih področjih, ki vključujejo orodja za spremljanje in redna poročila. Ureditev in reforme na teh političnih področjih (naložbe, trgovina, energija itd.).
- Ključna je tudi vloga obveščanja javnosti in javnih razprav na podlagi zagotavljanja vsaj parlamentarnega nadzora.
- Raziskava in presoja vplivov s strani prizadetih skupnosti in njihovih organizacij.

Notes

Primer Estonije

- ¹ Dostopno na: http://web-static.vm.ee/static/failid/344/Development_plan_2006-2010.pdf.
- ² Več podatkov na: http://www.vm.ee/?q=en/human_rights.
- ³ Vsi statistični podatki o prošnjah za azil so bili pridobljeni od Estonske policije in odbora za varovanje meje. Podatki so z dne 31. oktobra 2013.
- ⁴ Juhan Saharov in Anni Säär, »Situation of refugees and asylum seekers«, v Human Rights in Estonia 2012 (april 2013). Dostopno na <http://humanrights.ee/en/annual-human-rights-report/5030-2/situation-of-refugees-and-asylum-seekers/> 11. decembra 2013.

Primer Romunije

- ⁵ ROMUNSKO MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE, seznam prednostnih držav: <http://www.aod.ro/state-prioritare.html>.
- ⁶ Ibid., The National Strategy on International Development Cooperation Policy, str. 3, dostopno na: http://www.aod.ro/resurse/strategie_pcd_forma_finala-eng.pdf.
- ⁷ Ibid., National Report regarding Romania's Official Development Assistance in 2012, str. 3, dostopno na: <http://www.aod.ro/resurse/Raportul%20National%20AOD%202012.pdf>.
- ⁸ EVROPSKA KONFEDERACIJA NEVLADNIH ORGANIZACIJ ZA POMOČ IN RAZVOJ (CONCORD), Overview of PCD Systems in Some EU Member States, str. 7, dostopno na: <http://www.concordeurope.org/259-spotlight-on-eu-policy-coherence-for-development>.
- ⁹ ROMUNSKO MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE, The National Strategy on International Development Cooperation Policy, str. 2, dostopno na: http://www.aod.ro/resurse/strategie_pcd_forma_finala-eng.pdf.
- ¹⁰ ROMUNSKO MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE, nacionalno poročilo o romunski uradni razvojni pomoči v letu 2012, str. 21, dostopno na: <http://www.aod.ro/resurse/Raportul%20National%20AOD%202012.pdf>.
- ¹¹ ORGANIZACIJA ZA GOSPODARSKO SODELOVANJE IN RAZVOJ – OECD, ODBOR ZA RAZVOJNO POMOČ, seznam prejemnic URP, dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/DAC%20List%20used%20for%202012%20and%202013%20flows.pdf>.
- ¹² ROMUNSKO MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE, nacionalno poročilo o romunski uradni razvojni pomoči v letu 2012, str. 21, dostopno na: <http://www.aod.ro/resurse/Raportul%20National%20AOD%202012.pdf>.
- ¹³ ROMUNSKA VLADA, resolucija št. 288/1993, 2. člen, dostopno na: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?id=33308.
- ¹⁴ ROMUNSKO MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE, štipendije države tujim državljanom preko zunanjega ministrstva, dostopno na: <http://www.mae.ro/node/10250>.
- ¹⁵ ROMUNSKI CENTER ZA EVROPSKE POLITIKE – CRPE, dolgoročne perspektive za štipendiste iz Republike Moldavije, dostopno v romunskem jeziku na: <http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2013/12/Policy-Memo-50-CRPE.pdf>.
- ¹⁶ Ibid., str. 20.
- ¹⁷ MEDIAFAX, Tunizijski študenti – najštevilčnejši na romunskih univerzah: Katere študijske smeri so najbolj priljubljene?, dostopno v romunščini na: <http://www.mediafax.ro/social/studentii-tunisieni-cei-mai-numerosi-in-universtitile-din-romania-care-sunt-cele-mai-cautate-specializari-10133007>.
- ¹⁸ ROMUNSKA VLADA, Resolucija št. 22/2009, dostopno v romunščini na: [http://www.lege-online.ro/lr-ORDONANTA-22-2009-\(110933\).html](http://www.lege-online.ro/lr-ORDONANTA-22-2009-(110933).html).
- ¹⁹ UNIVERZA ZA MEDICINO IN FARMACIJO GRIGORE T. POPA V IAȘIU, sprejemni pogoji za usposabljanje tujih študentov 2013–2014, dostopno v romunščini na: <http://www.umfiasi.ro/Rezidenti/Pages/Admitererezidentiat.aspx>.
- ²⁰ ROMUNSKA VLADA, Resolucija št. 194/2002, dostopno v romunščini na: http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/ORDONANTE-DE-GUVERN/OUG194-2002_rep.pdf
- ²¹ ROMUNSKA VLADA, Resolucija št. 56/2007, dostopno v romunščini na: <http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfilesfile/Legislatie/Legislatie%20nationala/OUG%2056%20din%202007%20privind%20incadrarea%20in%20munca%20si%20detasarea%20strainilor%20pe%20teritoriul%20Romaniei.pdf>.
- ²² MEDKULTURNI INŠTITUT TIMIȘOARA, predlog pravnih sprememb v zvezi z zmanjšanjem pristojbin za praktično usposabljanje tujih študentov, dostopno v romunščini na: http://www.migrant.ro/file/pagesleft/407propunereplafoanetaxe_final.pdf.
- ²³ ROMUNSKI PARLAMENT, zakon št. 157/2011 za spremembo in dopolnitev nekaterih predpisov v zvezi s položajem tujih državljanov v Romuniji, dostopno v romunščini na: [http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfiles/Legea%20157%202011\(1\).pdf](http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfiles/Legea%20157%202011(1).pdf).
- ²⁴ Poročilo o integraciji priseljencev Immigrants Integration Barometer 2013, pripravljeno v okviru projekta Research and Documentation Centre on Immigrants' Integration, ki ga je izvedlo Romunsko združenje za promocijo zdravja v sodelovanju s Fundacijo Soros Romunija, dostopno v angleščini na: http://www.soros.ro/sites/default/files/en_126_IIIB%202013_5%2007%2013_BF.pdf. (Consulted on 16 December 2013).

- ²⁵ Ibid.
- ²⁶ MEDKULTURNI INŠTITUT TIMIȘOARA (koord.), glasilo Migrant in Romania, št. 11, str. 26–28, ki izhaja v okviru projekta Medkulturna Romunija in ki ga financira EU prek splošnega programa Solidarnost in upravljanje migracijskih tokov, dostopno na: <http://www.migrant.ro/file/pagesleft/migrant%20in%20romania%20nr%2011.pdf>.
- ²⁷ Ibid.

Primer Slovaške

- ²⁸ Zakon št. 617/2007 (zbirka) o uradni finančni pomoči, člen 1, odstavek 7e
- ²⁹ Ministrstvo za zunanje zadeve Slovaške republike, Strategija Slovaške republike za razvojno sodelovanje z Republiko Kenijo za obdobje 2014–2018. Dostopno na: [http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_FA2D9426BC0CAA6FC1257C01002B3921_SK/\\$File/130923_Strategia_Kena_schvalena_vedenim_final.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_FA2D9426BC0CAA6FC1257C01002B3921_SK/$File/130923_Strategia_Kena_schvalena_vedenim_final.pdf)
- ³⁰ Veleposlaništvo Slovaške republike v Keniji, gospodarski podatki o Keniji, dostopno na: [http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_800D307120FE3607C125799800360A29_SK/\\$File/121204_EIT_Kena.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_800D307120FE3607C125799800360A29_SK/$File/121204_EIT_Kena.pdf)
- ³¹ OECD: Statistika Odbora za razvojno pomoč, dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/KEN.gif>
- ³² Ministrstvo za zunanje zadeve Slovaške republike, Strategija Slovaške republike za razvojno sodelovanje z Republiko Kenijo za obdobje 2014–2018. Dostopno na: [http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_FA2D9426BC0CAA6FC1257C01002B3921_SK/\\$File/130923_Strategia_Kena_schvalena_vedenim_final.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_FA2D9426BC0CAA6FC1257C01002B3921_SK/$File/130923_Strategia_Kena_schvalena_vedenim_final.pdf)
- ³³ Evropska komisija, Generalni direktorat za trgovino Evropske unije, Blagovna menjava s Kenijo. Dostopno na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113407.pdf
- ³⁴ Veleposlaništvo Slovaške republike v Keniji, gospodarski podatki o Keniji. Dostopno na: [http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_800D307120FE3607C125799800360A29_SK/\\$File/121204_EIT_Kena.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_800D307120FE3607C125799800360A29_SK/$File/121204_EIT_Kena.pdf)
- ³⁵ Rozvojovka, Jiří Silný: Není růže bez trní. Dostopno na: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/996-neni-ruze-bez-trni.htm>
- ³⁶ Rozvojovka, Jaromír Marek: Prává cena kytice růží. Dostopno na: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1089-prava-cena-kytice-ruzi.htm>
- ³⁷ UN Water, Statistika: Grafi in karte: Pitna voda, sanitarne razmere in higiena. Dostopno na: http://www.unwater.org/statistics_san.html
- ³⁸ Fundacija Fairtrade: Finlay Flowers, Oserian and Ravine Roses. Dostopno v angleščini na: http://www.fairtrade.org.uk/producers/flowers/finlay_flowers_oserian_ravine_roses_kenya.aspx
- ³⁹ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov
- ⁴⁰ Euractiv: Vlade članic EU niso dosegle soglasja glede biogoriv na osnovi živil. Dostopno v angleščini na: <http://www.euractiv.com/energy/eu-governments-fail-agree-limits-news-532316>
- ⁴¹ Action Aid: Nova študija razkrila prevaro z ogličnimi izpusti biogoriv. Dostopno v angleščini na: <http://www.actionaid.org.uk/news-and-views/new-study-reveals-biofuels-carbon-con>
- ⁴² FAO/IFAD: Jatropa: bioenergetski pridelek za male kmete. Dostopno v angleščini na: <http://land-l.iisd.org/news/fao-ifad-publish-report-on-bioenergy-from-jatropha>
- ⁴³ All Africa, Agatha Ngotho: Kenija: Znanstveniki razbili mit o jatropi. Dostopno na: <http://allafrica.com/stories/201211300144.html?page=2>
- ⁴⁴ Agroforestry Systems, Miyuki Iiyama: Produktivnost jatropje v razmerah na malih kmetijah v Keniji. Dostopno v angleščini na: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10457-012-9592-7#page-1>
- ⁴⁵ Raziskovalni program za vode, tla in ekosisteme CGIAR, Fred Pearce: Jatropa: it boomed, it busted, and now it's back. Dostopno na: <http://wle.cgiar.org/blogs/2013/04/10/jatropha-it-boomed-it-busted-and-now-its-back/>
- ⁴⁶ CONCORD, poročilo o usklajenosti politik EU za razvoj: Resnične posledice politik EU na revne, str. 34. Dostopno na: <http://www.concordeurope.org/259-spotlight-on-eu-policy-coherence-for-development>
- ⁴⁷ OECD, DAC, posebno poročilo o Slovaški republiki. Dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/49512222.pdf>

Primer Češke

- ⁴⁸ Več na: Odbor za razvojno pomoč OECD (2007): »DAC Special Review of the Czech Republic«, <http://www.oecd.org/czech/45367897.pdf> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁴⁹ Vendar pa obstaja nekaj stalnih izjem znotraj sistema – Ministrstvo za izobraževanje, mladino in šport na področju vladnih štipendij za študente iz držav v razvoju, Ministrstvo za zdravje v skrbi za zdravstveno varstvo tujih študentov ter Ministrstvo za notranje zadeve na področju priseljevanja in varnosti.
- ⁵⁰ Ministrstvo za zunanje zadeve (2010): »Act on Development Cooperation and Humanitarian Aid«, http://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/development_cooperation_and_humanitarian/act_on_development_cooperation_and.html (dostop 16. decembra 2013).

- ⁵¹ Ministrstvo za zunanje zadeve (2013): Poročilo o češkem razvojnem sodelovanju za leto 2012.
- ⁵² Evropska služba za zunanje delovanje (EEAS) (2013): »EU-Ethiopia Co-operation«, http://eeas.europa.eu/delegations/ethiopia/documents/eu_ethiopia/17052013eu_brochure.pdf (dostop 16. decembra 2013).
- ⁵³ Globalna iniciativa glede lakote in preskrbe s hrano vlade ZDA: »Ethiopia«, <http://www.feedthefuture.gov/country/ethiopia> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁵⁴ Mednarodni inštitut za raziskovanje prehrambenih politik (IFPRI) (2011): »Crop Production in Ethiopia: Regional Patterns and Trends«, <http://www.ifpri.org/sites/default/files/publications/esswp16.pdf> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁵⁵ Generalni direktorat za razvoj in sodelovanje EUROPEAID (2012): »Country Strategy Paper for Ethiopia (2008-2013)«, http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf (dostop 16. decembra 2013).
- ⁵⁶ Oddelek za humanitarno pomoč Evropske komisije (ECHO) (2013): »Ethiopia Factsheet«, http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/ethiopia_en.pdf (dostop 16. decembra 2013).
- ⁵⁷ Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD): spletna stran Rural Poverty Portal: Etiopija, <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/ethiopia> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁵⁸ Generalni direktorat za razvoj in sodelovanje EUROPEAID (2012): »Country Strategy Paper for Ethiopia (2008-2013)«, http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf (dostop 16. decembra 2013); Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD): spletna stran Rural Poverty Portal: Etiopija, <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/ethiopia> (dostop 16. decembra 2013) in Ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja (2010): »Ethiopia's Agricultural Sector Policy and Investment Framework (PIF) 2010-2020«, <http://www.caadp.net/pdf/Ethiopia%20Post-Compact%20Investment%20Plan.pdf> (dostop 16. decembra).
- ⁵⁹ Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD): spletna stran Rural Poverty Portal: Etiopija, <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/ethiopia> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁶⁰ McClung M. (2012): »Focus on Land in Africa Brief: Ethiopia«, <http://focus.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/04/Lesson-1-Making-Land-Rental-Markets-Work-for-Ethiopia's-Rural-Poor.pdf> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁶¹ Zvezna demokratična republika Etiopija. Ustava Zvezne demokratične republike Etiopije. 21. avgust 1995.
- ⁶² Zvezna demokratična republika Etiopija. Ustava Zvezne demokratične republike Etiopije. 21. avgust 1995.
- ⁶³ Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD): spletna stran Rural Poverty Portal: Etiopija, <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/ethiopia> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁶⁴ Informacije temeljijo na projektnem predlogu češke nevladne razvojne organizacije Človek v tiski.
- ⁶⁵ Gre za etiopsko strategijo razvoja, ki zagotavlja petletni strateški okvir za doseganje razvojnih ciljev tisočletja. Oblikovana je bila na podlagi obsežnih posvetovanj z državljani, zasebnim sektorjem in civilno družbo, zato naj bi predstavljala vključujoč in celosten pristop k razvoju (Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopia-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/> (dostop 16. decembra 2013)).
- ⁶⁶ Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopia-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁶⁷ Zvezna demokratična republika Etiopija (2011): »Poverty Reduction Strategy Paper: Growth and Transformation Plan 2010/11–2014/15«, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2011/cr11304.pdf> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁶⁸ Zvezna demokratična republika Etiopija (2011): »Poverty Reduction Strategy Paper: Growth and Transformation Plan 2010/11–2014/15«, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2011/cr11304.pdf> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁶⁹ Anseeuw W. et al. (2012): »Land Rights and the Rush for Land: Findings of the Global Commercial Pressures on Land Research Project.« Mednarodna koalicija za zemljo (ILC).
- ⁷⁰ Mednarodna koalicija za zemljo (ILC) (2012): »Land Matrix«, <http://www.landmatrix.org/> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁷¹ Svetovni inštitut za vire (2012): »Large-Scale Acquisitions of Land in Ethiopia«, http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/field_protection_clusters/Ethiopia/files/HLP%20AoR/Ethiopia_Large_Scale_Land_Acquisitions_2012_EN.pdf (dostop 16. decembra 2013).
- ⁷² Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopia-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁷³ Cotula, L. et al. (2009): »Land grab or development opportunity? – Agricultural investment and international land deals in Africa.« Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD) in Mednarodni inštitut za okolje in razvoj (IIED), http://www.ifad.org/pub/land/land_grab.pdf (dostop 16. decembra 2013).
- ⁷⁴ Rahmato, D. (2011): »Land to the Investors: Large-Scale Land Transfers in Ethiopia.« Land Governance for Equitable and Sustainable Development.
- ⁷⁵ Svetovni inštitut za vire (2012): »Large-Scale Acquisitions of Land in Ethiopia«, http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/field_protection_clusters/Ethiopia/files/HLP%20AoR/Ethiopia_Large_Scale_Land_Acquisitions_2012_EN.pdf (dostop 16. decembra 2013).

- ⁷⁶ Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopias-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁷⁷ Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopias-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁷⁸ Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth (2010): »Africa: up for grabs. The scale and impact of land grabbing for agrofuels«, http://www.foei.org/en/resources/publications/pdfs/2010/africa-up-for-grabs/at_download/file.
- ⁷⁹ Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopias-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/> (dostop 16. decembra 2013).
- ⁸⁰ Evropska komisija (2009): Direktiva 2009/28/ES z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES, http://ec.europa.eu/energy/renewables/biofuels/biofuels_en.htm (dostop 16. decembra 2013).
- ⁸¹ Euroactiv (2013): »EU governments fail to agree limits on food-based biofuels«, 12. december 2013, <http://www.euractiv.com/energy/eu-governments-fail-agree-limits-news-532316> (dostop 16. decembra 2013) in European Voice (2013): »Biofuel proposal to be watered down«, 5. december 2013, <http://www.europeanvoice.com/article/imported/biofuel-proposal-to-be-watered-down/78931.aspx> (dostop 16. decembra 2013).

Primer Slovenije

- ⁸² »Special Review of Slovenia«, <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/50110911.pdf>.
- ⁸³ <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200670&stevilka=2999>
- ⁸⁴ <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200873&stevilka=3199>
- ⁸⁵ http://www.mdds.gov.si/fileadmin/mdds.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/Strategija_ekonomskih_migracij-2010-2020.pdf
- ⁸⁶ <http://www.uradni-list.si/1/content?id=110715#!/Zakon-o-ratifikaciji-Sporazuma-med-Vlado-Republike-Slovenije-in-Svetom-ministrov-Bosne-in-Hercegovine-o-zaposlovanju-drzavljanov-Bosne-in-Hercegovine-v-Republiki-Sloveniji-in-Protokola-o-izvajanju-Sporazuma-med-Vlado-Republike-Slovenije-in-Svetom-ministrov-Bosne-in-Hercegovine-o-zaposlovanju-drzavljanov-Bosne-in-Hercegovine-v-Republiki-Sloveniji-%28BBHZD%29>
- ⁸⁷ http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_2012.pdf
- ⁸⁸ CoMiDe Report by Slovenia, http://www.mirovni-institut.si/data/tinymce/Projekti/comide_lana/pdf/Consistency%20of%20M&D%20in%20Slovenia.pdf

Primer Madžarske

- ⁸⁹ Leiszen M. (2013) »Hungary: Introduction to Hungarian International Development« v: Developing Open, Rule-based, Predictable, Non-discriminatory Trade Relations with Priority ODA recipients, Center for Economic Development, Sofija, Bolgarija. Dostopno na: <http://cps.ceu.hu/sites/default/files/publications/cps-joint-pub-oda-trade-relations-report-2013.pdf>
- ⁹⁰ Ivetta Gerasimchuk in Peng Yam Koh, The EU Biofuel Policy and Palm Oil: Cutting subsidies or cutting rainforest? (Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj, 2013), <http://www.foeeurope.org/sites/default/files/press_releases/iisd_eu_biofuel_policy_palm_oil_september2013.pdf>
- ⁹¹ Do »posredne spremembe v rabi zemljišč« pride, ko se zemlja, ki je sicer namenjena pridelavi hrane za ljudi in živali, uporabi za zadostitev potreb po biogorivih. Tako je treba za hrano in krmo preorati nova zemljišča, s čimer se uničijo ključni ekosistemi in shrambe ogljika, kot so gozdovi in šotišča, kar povzroči na milijone ton izpustov in pospeši nastajanje podnebnih sprememb.
- ⁹² Dr. Gyulai Iván, Biomassza-dilemma, (Magyar Természettudós Szövetsége, 2009), http://www.mtvsh.hu/dynamic/biomassza_dilemma_2010.pdf
- ⁹³ Ivetta Gerasimchuk in Peng Yam Koh, The EU Biofuel Policy and Palm Oil: Cutting subsidies or cutting rainforest? (Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj, 2013), <http://www.foeeurope.org/sites/default/files/press_releases/iisd_eu_biofuel_policy_palm_oil_september2013.pdf>
- ⁹⁴ Dr. Gyulai Iván, Biomassza-dilemma, (Magyar Természettudós Szövetsége, 2009), <http://www.mtvsh.hu/dynamic/biomassza_dilemma_2010.pdf>
- ⁹⁵ Poročilo Skupnega raziskovalnega središča EU: Sophie Hélaïne et al., Impacts of the EU biofuel policy on agricultural markets and land use (Skupno raziskovalno središče, 2013), <<http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC83936.pdf>>
- ⁹⁶ Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Price Volatility in Food and Agricultural Markets: Policy Responses (2011), <www.oecd.org/tad/agricultural-trade/48152638.pdf>
- ⁹⁷ Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth Europe, <<http://foeeurope.org/no-end-hunger-harm-biofuels-121213>>

- ⁹⁸ Dr. Gyulai Iván, Biomassza-dilemma, (Magyar Természetvédők Szövetsége, 2009), <http://www.mtvsh.hu/dynamic/biomassza_dilemma_2010.pdf>
- ⁹⁹ Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth Europe, Africa: up for grabs (2010), http://foeeurope.org/agrofuels/FoEE_Africa_up_for_grabs_2010.pdf
- ¹⁰⁰ Friends of the Earth International, Land, life and justice (2012), <http://www.foei.org/en/resources/publications/pdfs/2012/land-life-justice/at_download/file>; Földszerzés" a Világbank pénzén, http://mtvsh.blog.hu/2012/04/23/foldszerzes_a_vilagbank_penzen
- ¹⁰¹ Fidrich, Róbert, »The Return of the White Horse: Land Grabbing in Hungary« (v: Land concentration, land grabbing and people's struggles in Europe; Borras S. jr. et al. 2013), http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/land_in_europe-jun2013.pdf
- ¹⁰² Ndinawe Simpelwe, Foreign investors dominate bids for Nansanga Bloc, The Post Zambia Online (21. februar 2011), http://www.postzambia.com/post-read_article.php?articleId=18424; ZDA receives only 2 bids for Nansanga bloc, farmlandgrab.org (28. junij 2011), <<http://farmlandgrab.org/post/view/19356>>
- ¹⁰³ ZDA to conclude negotiations with the winner of the tender to develop Nansanga farm block, Lusakatimes (8. januar 2012), <http://www.lusakatimes.com/2012/01/08/zda-conclude-negotiations-winner-tender-develop-nansanga-farm-block>>; Figyelő: Afrikában terjeszkedne Csányi Sándor agrárcége, Origo Vállalkozói Negyed (28. september 2011), <<http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20110928-afrikai-privatizacios-palyazaton-vesz-reszt-csanyi-sandor-agrarcege-a-bonafarm.html>>
- ¹⁰⁴ Afrikától, Népszabadság Online (4. november 2012), <http://nol.hu/gazdasag/20121103-tavol_afrikatol>
- ¹⁰⁵ Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth Europe, <http://foeeurope.org/curbs-food-speculation-victim-of-corporate-greed-161213>

Primer Belgije

- ¹⁰⁶ La coopération belge au développement, »Note stratégique pour les situations de fragilité«, januar 2013, <http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/note_strategique_situations_de_fragilite_tcm313-223149.pdf>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹⁰⁷ Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, »Fragile States 2013, Resource and flow and trends in a shifting world«, <<http://www.oecd.org/dac/incaf/FragileStates2013.pdf>>.
- ¹⁰⁸ Moniteur Belge, »Loi relative à la Coopération au Développement«, 19. marec 2013, <http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/loi_cooperation_au_developpement_19_mars_2013_tcm313-221450.pdf>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹⁰⁹ Belgian Technical Cooperation, »DR Congo«, <<http://www.btcctb.org/en/countries/dr-congo>>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹¹⁰ La Direction générale Coopération au développement et Aide humanitaire, »Note stratégique pour le secteur de l'agriculture et de la sécurité alimentaire«, <http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/note_strategique_agriculture_securite_alimentaire_tcm313-126256.pdf>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹¹¹ IRIN, »DRC: Untapped potential - some data«, 17. februar 2012, <<http://www.irinnews.org/report/94893/drc-untapped-potential-some-data>>, (dostop 28. oktobra 2013); pismo zunanjemu ministru Didierju Reyndersu, AgriCongo, <http://www.triasngo.be/fileadmin/MEDIA/Nieuws/Lettre_AgriCongo_sept_2012_VDDR.pdf>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹¹² AgriCongo, »Synthèse Projet Synergie et Complémentarité en République Démocratique du Congo«, <http://www.sosfaim.be/pdf/actualite/Synthese_synergie_18042012.pdf>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹¹³ Chambre des représentats de Belgique, »Note de politique générale Affaires étrangères, Commerce extérieur et Affaires européennes«, 21. december 2011, <http://www.didierreynders.be/wp-content/uploads/2012/01/Note_de_politique_g%C3%A9n%C3%A9rale_Didier_Reynders.pdf>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹¹⁴ Concord, »Spotlight on EU policy coherence for development«, 2013, <<http://www.concordeurope.org/259-spotlight-on-eu-policy-coherence-for-development>>, (dostop 28. oktobra 2013).
- ¹¹⁵ CONCORD, »Overview of PCD systems in some EU Member States«, v: »The real life impact of EU policies on the poor«, Spotlight on Policy Coherence for Development 2013, CONCORD, september 2013.

Bibliografija in priporočeno branje

Primer Estonije

- http://web-static.vm.ee/static/failid/344/Development_plan_2006-2010.pdf.
- http://www.vm.ee/?q=en/human_rights.
- Juhan Saharov and Anni Säär, Situation of refugees and asylum seekers, v Human Rights in Estonia 2012 (april 2013). Dostopno na: <http://humanrights.ee/en/annual-human-rights-report/5030-2/situation-of-refugees-and-asylum-seekers/> (11. december 2013).

Primer Romunije

- Evropska konfederacija nevladnih organizacij za pomoč in razvoj – CONCORD, Overview of PCD Systems in Some EU Member States. Dostopno na: <http://www.concordeurope.org/259-spotlight-on-eu-policy-coherence-for-development>.
- Evropska konfederacija nevladnih organizacij za pomoč in razvoj – CONCORD, AidWatch 2013: The Unique Role of European Aid: The fight against Global Poverty. Dostopno na: <http://www.concordeurope.org/275-2013-aidwatch-report>.
- Poročilo o integraciji priseljencev Immigrants Integration Barometer 2013, pripravljeno v okviru projekta Research and Documentation Centre on Immigrants' Integration, ki ga je izvedlo Romunsko združenje za promocijo zdravja v sodelovanju s Fundacijo Soros Romunija. Dostopno na: http://www.soros.ro/sites/default/files/en_126_IIB%202013_5%2007%2013_BF.pdf.
- Medkulturni inštitut Timișoara (koord.), Migrant in Romania Review, št. 11, pripravljeno v okviru projekta Intercultural Romania, ki ga je financirala EU v splošnem programu Solidarnost in upravljanje z migracijskimi tokovi. Dostopno na: <http://www.migrant.ro/file/pagesleft/migrant%20in%20romania%20nr%2011.pdf>.
- Medkulturni inštitut Timișoara, Predlog pravnih sprememb v zvezi z zmanjšanjem pristojbin za praktično usposabljanje tujih študentov. Dostopno v romunščini na: http://www.migrant.ro/file/pagesleft/407propunereplafoanetaxe_final.pdf.
- MEDIAFAX, Tunizijski študenti – najštevilčnejši na romunskih univerzah: Katere študijske smeri so najbolj priljubljene?. Dostopno v romunščini na: <http://www.mediafax.ro/social/studentii-tunisieni-cei-mai-numerosi-in-universtitile-din-romania-care-sunt-cele-mai-cautate-specializari-10133007>.
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj – OECD, seznam prejemnic URP Odbora za razvojno pomoč. Dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/DAC%20List%20used%20for%202012%20and%202013%20flows.pdf>.
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj – OECD, Guidelines for Reporting. Dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/39186046.pdf>.
- Romunski center za evropske politike – CRPE, dolgoročne perspektive za štipendiste iz Republike Moldavije. Dostopno v romunščini na: <http://www.crpe.ro/wp-content/uploads/2013/12/Policy-Memo-50-CRPE.pdf>.
- Vlada Romunije, Resolucija št. 194/2002. Dostopno na: http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/ORDONANTE-DE-GUVERN/OUG194-2002_rep.pdf.
- Vlada Romunije, Resolucija št. 22/2009. Dostopno na: [http://www.lege-online.ro/lr-ORDONANTA-22-2009-\(110933\).html](http://www.lege-online.ro/lr-ORDONANTA-22-2009-(110933).html).
- Vlada Romunije, Resolucija št. 288/1993, 2. člen. Dostopno na: http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?id=33308.

- Vlada Romunije, Resolucija št. 56/2007. Dostopno na:
<http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfilesfile/Legislatie%20nationala/OUG%2056%20din%202007%20p rivind%20incadrarea%20in%20munca%20si%20detasarea%20strainilor%20pe%20teritoriul%20Romaniei.pdf>.
- Ministrstvo za zunanje zadeve Romunije, seznam prednostnih držav. Dostopno na:
<http://www.aod.ro/state-prioritare.html>.
- Ministrstvo za zunanje zadeve Romunije, nacionalno poročilo o romunski uradni državni pomoči v letu 2012, str. 3. Dostopno na:
<http://www.aod.ro/resurse/Raportul%20National%20AOD%202012.pdf>.
- Ministrstvo za zunanje zadeve Romunije, Scholarships awarded by the Romanian state to foreign citizens through the MFA, available at: <http://www.mae.ro/node/10250>.
- Ministrstvo za zunanje zadeve Romunije, The National Strategy on International Development Cooperation Policy, p. 3, available at: http://www.aod.ro/resurse/strategie_pcd_forma_finala-eng.pdf.
- Parlament Romunije, Zakon št. 157/2011 za spremembo in dopolnitev nekaterih predpisov v zvezi s položajem tujih državljanov v Romuniji. Dostopno na:
[http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfiles/Legea%20157%202011\(1\).pdf](http://ori.mai.gov.ro/api/media/userfiles/Legea%20157%202011(1).pdf).
- Univerza za medicino in farmacijo Grigore T. Popa v Iaşiju, sprejemni pogoji za usposabljanje tujih študentov 2013–2014. Dostopno na: <http://www.umfiasi.ro/Rezidenti/Pages/Admitererezidentiat.aspx>

Primer Slovaške

- Zakon št. 617/2007 (zbirka) o uradni razvojni pomoči, člen I, odstavek 7e
- Ministrstvo za zunanje zadeve Slovaške republike, Strategija Slovaške republike za razvojno sodelovanje z Republiko Kenijo za obdobje 2014–2018. Dostopno na:
[http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_FA2D9426BCOCAA6FC1257C01002B3921_SK/\\$File/130923_Strategia_Kena_schvalena_vedenim_final.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_FA2D9426BCOCAA6FC1257C01002B3921_SK/$File/130923_Strategia_Kena_schvalena_vedenim_final.pdf)
- Veleposlaništvo Slovaške republike v Keniji, gospodarski podatki o Keniji. Dostopno na:
[http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_800D307120FE3607C125799800360A29_SK/\\$File/121204_EIT_Kena.pdf](http://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_800D307120FE3607C125799800360A29_SK/$File/121204_EIT_Kena.pdf)
- OECD: statistika DAC. Dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/stats/KEN.gif>
- Evropska komisija, Generalni direktorat za trgovino Evropske unije, Blagovna menjava s Kenijo. Dostopno na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113407.pdf
- Rozvojovka, Jiří Silný: Není růže bez trní. Dostopno na: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/996-neni-ruze-bez-trni.htm>
- Rozvojovka, Jaromír Marek: Prává cena kytice růží. Dostopno na: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1089-prava-cena-kytice-ruzi.htm>
- UN Water, Statistika: Grafi in karte: Pitna voda, sanitarne razmere in higiena. Dostopno na:
http://www.unwater.org/statistics_san.html
- Fundacija Fairtrade: Finlay Flowers, Oserian and Ravine Roses. Dostopno na:
http://www.fairtrade.org.uk/producers/flowers/finlay_flowers_oserian_ravine_roses_kenya.aspx
- Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov.
- Euractiv: EU governments fail to agree limits on food-based biofuels. Dostopno na:
<http://www.euractiv.com/energy/eu-governments-fail-agree-limits-news-532316>
- Action Aid: New study reveals biofuels carbon con. Dostopno na: <http://www.actionaid.org.uk/news-and-views/new-study-reveals-biofuels-carbon-con>
- FAO/IFAD, Jatropha: A smallholder bioenergy crop. Dostopno na: <http://land-l.iisd.org/news/fao-ifad-publish-report-on-bioenergy-from-jatropha>
- All Africa, Agatha Ngotho: Kenya: Researchers Break Jatropha Myth. Dostopno na:
<http://allafrica.com/stories/201211300144.html?page=2>
- Agroforestry Systems, Miyuki Iiyama: Productivity of Jatropha curcas under smallholder farm conditions in Kenya. Dostopno na: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10457-012-9592-7#page-1>
- Raziskovalni program za vode, tla in ekosisteme CGIAR, Fred Pearce: Jatropha: it boomed, it busted, and now it's back. Dostopno na: <http://wle.cgiar.org/blogs/2013/04/10/jatropha-it-boomed-it-busted-and-now-its-back/>

- CONCORD, Spotlight Report on EU Policy Coherence for Development: The Real Life Impact of EU Policies on the Poor, str. 34. Dostopno na: <http://www.concordeurope.org/259-spotlight-on-eu-policy-coherence-for-development>
- OECD, DAC Special Review of the Slovak Republic. Dostopno na: <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/49512222.pdf>

Primer Češke

- Anseeuw W. et al. (2012): »Land Rights and the Rush for Land: Findings of the Global Commercial Pressures on Land Research Project.« Mednarodna koalicija za zemljo (ILC).
- Cotula, L. et al. (2009): »Land grab or development opportunity? – Agricultural investment and international land deals in Africa.« Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO), Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD) in Mednarodni inštitut za okolje in razvoj (IIED), http://www.ifad.org/pub/land/land_grab.pdf.
- Doornbosch, R. in Steenblik, R. (2007): »Biofuels: Is the cure worse than the disease?« Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Pariz, 11.–12. september 2007.
- Evropska komisija (2009): direktiva 2009/28/ES z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES, http://ec.europa.eu/energy/renewables/biofuels/biofuels_en.htm.
- Evropska služba za zunanje delovanje (EEAS) (2013): »EU-Ethiopia Cooperation«, http://eeas.europa.eu/delegations/ethiopia/documents/eu_ethiopia/17052013eu_brochure.pdf.
- Oddelek za humanitarno pomoč Evropske komisije (ECHO) (2013): »Ethiopia Factsheet«, http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/ethiopia_en.pdf.
- Euroactiv (2013): »EU governments fail to agree limits on food-based biofuels«, 12. december 2013, <http://www.euractiv.com/energy/eu-governments-fail-agree-limits-news-532316>.
- Generalni direktorat za razvoj in sodelovanje EUROPEAID (2012): »Country Strategy Paper for Ethiopia (2008-2013)«, http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.
- Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth (2010): »Africa: up for grabs. The scale and impact of land grabbing for agrofuels«, http://www.foei.org/en/resources/publications/pdfs/2010/africa-up-for-grabs/at_download/file.
- Glopolis (2010): »Ethiopia's Food Insecurity: Europe's Role within the Broader Context of Food Flows, Climate Change and Land Grabs. A study on Policy Coherence for Sustainable Development«, <http://glopolis.org/en/articles/ethiopias-food-insecurity-eu-policies-food-flows-climate-change-and-land-grabs/>.
- Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD): spletna stran Rural Poverty Portal: Etiopija, <http://www.ruralpovertyportal.org/country/home/tags/ethiopia>.
- Mednarodni inštitut za raziskovanje prehranskih politik (IFPRI) (2011): »Crop Production in Ethiopia: Regional Patterns and Trends«, <http://www.ifpri.org/sites/default/files/publications/esspwp16.pdf>.
- Mednarodna koalicija za zemljo (ILC) (2012): »Land Matrix«, <http://www.landmatrix.org/>.
- McClung M. (2012): »Focus on Land in Africa Brief: Ethiopia«, <http://focus.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/04/Lesson-1-Making-Land-Rental-Markets-Work-for-Ethiopias-Rural-Poor.pdf>.
- Ministrstvo za zunanje zadeve (2010): »Act on Development Co-operation and Humanitarian Aid«, http://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/development_cooperation_and_humanitarian/act_on_development_cooperation_and.html.
- Ministrstvo za zunanje zadeve (2013): Poročilo o češkem razvojnem sodelovanju za leto 2012.
- Ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja (2010): »Ethiopia's Agricultural Sector Policy and Investment Framework (PIF) 2010-2020«, <http://www.caadp.net/pdf/Ethiopia%20Post-Compact%20Investment%20Plan.pdf>.
- Odbor za razvojno pomoč OECD (2007): »DAC Special Review of the Czech Republic«, <http://www.oecd.org/czech/45367897.pdf>.
- Nevladna razvojna organizacija Člověk v tísni (2013): »Promotion of agricultural consulting development in Ethiopia«, projektni predlog.

- Rahmato, D. (2011): »Land to the Investors: Large-Scale Land Transfers in Ethiopia.« Land Governance for Equitable and Sustainable Development.
- Zvezna demokratična republika Etiopija (1995): Ustava Zvezne demokratične republike Etiopije, 21. avgust 1995.
- Zvezna demokratična republika Etiopija (2011): »Poverty Reduction Strategy Paper: Growth and Transformation Plan 2010/11–2014/15«, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2011/cr11304.pdf>.
- The Observatory: »Ethiopia«, <http://atlas.media.mit.edu/country/eth/>.
- Program ZN za razvoj (UNDP): »International Human Development Indicators. Ethiopia«, <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/ETH.html>.
- Globalna iniciativa glede lakote in preskrbe s hrano vlade ZDA: »Ethiopia«, <http://www.feedthefuture.gov/country/ethiopia>.
- Svetovni inštitut za vire (2012): »Large-Scale Acquisitions of Land in Ethiopia«, http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/field_protection_clusters/Etiophia/files/HLP%20AoR/Ethiopia_Large_Scale_Land_Acquisitions_2012_EN.pdf.

Primer Slovenije

- Medsebojni pregled Odbora za razvojno pomoč OECD: <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/50110911.pdf>
- Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=110715#/Zakon-o-ratifikaciji-Sporazuma-med-Vlado-Republike-Slovenije-in-Svetom-ministrov-Bosne-in-Hercegovine-o-zaposlovanju-drzavljanov-Bosne-in-Hercegovine-v-Republiki-Sloveniji-in-Protokola-o-izvajanju-Sporazuma-med-Vlado-Republike-Slovenije-in-Svetom-ministrov-Bosne-in-Hercegovine-o-zaposlovanju-drzavljanov-Bosne-in-Hercegovine-v-Republiki-Sloveniji-%28BBHZD%29>
- Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200670&stevilka=2999>
- Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju za obdobje do leta 2015: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200873&stevilka=3199>
- Strategija o delovni migraciji za obdobje 2010–2020: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/Strategija_ekonomskih_migracij-2010-2020.pdf
- Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju v Sloveniji za leto 2012: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_2012.pdf
- Poročilo pobude za migracije in razvoj (COMIDE) o migracijah in razvoju v Sloveniji: http://www.mirovni-institut.si/data/tinyMCE/Projekti/comide_lana/pdf/Consistency%20of%20M&D%20in%20Slovenia.pdf

Primer Madžarske

- Dr. Gyulai Iván, Biomassza-dilemma, (Magyar Természettudományi Akadémia, 2009), http://www.mtvsh.hu/dynamic/biomassza_dilemma_2010.pdf
- Ivetta Gerasimchuk in Peng Yam Koh, The EU Biofuel Policy and Palm Oil: Cutting subsidies or cutting rainforest? (Mednarodni inštitut za trajnostni razvoj, 2013), http://www.foeeurope.org/sites/default/files/press_releases/iisd_eu_biofuel_policy_palm_oil_september2013.pdf
- Sophie Hélaïne et al., Impacts of the EU biofuel policy on agricultural markets and land use (Skupno raziskovalno središče, 2013) <http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC83936.pdf>
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Price Volatility in Food and Agricultural Markets: Policy Responses (2011), www.oecd.org/tad/agricultural-trade/48152638.pdf
- Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth Europe, <http://foeeurope.org/no-end-hunger-harm-biofuels-121213>
- Dr. Gyulai Iván, Biomassza-dilemma, (Magyar Természettudományi Akadémia, 2009), http://www.mtvsh.hu/dynamic/biomassza_dilemma_2010.pdf

- Okoljevarstvena organizacija Friends of the Earth Europe, Africa: up for grabs (2010), http://foeeurope.org/agrofuels/FoEE_Africa_up_for_grabs_2010.pdf
- Friends of the Earth International, Land, life and justice (2012), http://www.foei.org/en/resources/publications/pdfs/2012/land-life-justice/at_download/file
- Földszerzés" a Világbank pénzén, http://mtvsz.blog.hu/2012/04/23/foldszerzes_a_vilagbank_penzen
- Fidrich, Róbert, »The Return of the White Horse: Land Grabbing in Hungary« (v: Land concentration, land grabbing and people's struggles in Europe; Borras S. jr. et al. 2013) http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/land_in_europe-jun2013.pdf
- Ndinawe Simpelwe, Foreign investors dominate bids for Nansanga Bloc, The Post Zambia Online (21. februar 2011), http://www.postzambia.com/post-read_article.php?articleId=18424; ZDA receives only 2 bids for Nansanga bloc, farmlandgrab.org (28. junij 2011), <http://farmlandgrab.org/post/view/19356>
- <http://www.lusakatimes.com/2012/01/08/zda-conclude-negotiations-winner-tender-develop-nansanga-farm-block>; Figyelő: Afrikában terjeszkedne Csányi Sándor agrárcege, Origo Vállalkozói Negyed (28. september 2011), <http://vallalkozoi.negyed.hu/vnegyed/20110928-afrikai-privatizacios-palyazaton-vesz-reszt-csanyi-sandor-agrarcege-a-bonafarm.html>
- Afrikától, Népszabadság Online (4. november 2012), http://nol.hu/gazdasag/20121103-tavol_afrikatol

Primer Belgije

- La coopération belge au développement, »Note stratégique pour les situations de fragilité«, januar 2013, http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/note_strategique_situations_de_fragilite_tcm313-223149.pdf.
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, »Fragile States 2013, Resource and flow and trends in a shifting world«, <http://www.oecd.org/dac/incaf/FragileStates2013.pdf>.
- Moniteur Belge, »Loi relative à la Coopération au Développement«, 19. marec 2013, http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/loi_cooperation_au_developpement_19_mars_2013_tcm313-221450.pdf.
- Belgian Technical Cooperation, »DR Congo«, <http://www.btcctb.org/en/countries/dr-congo>.
- La Direction générale Coopération au développement et Aide humanitaire, »Note stratégique pour le secteur de l'agriculture et de la sécurité alimentaire«, http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/note_strategique_agriculture_securite_alimentaire_tcm313-126256.pdf.
- IRIN, »DRC: Untapped potential - some data«, 17. februar 2012, <http://www.irinnews.org/report/94893/drc-untapped-potential-some-data>, (dostop 28. oktobra 2013); pismo zunanjemu ministru Didierju Reyndersu, AgriCongo, http://www.triasngo.be/fileadmin/MEDIA/Nieuws/Lettre_AgriCongo_sept_2012_VDDR.pdf.
- AgriCongo, »Synthèse Projet Synergie et Complémentarité en République Démocratique du Congo«, http://www.sosfaim.be/pdf/actualite/Synthese_synergie_18042012.pdf, (dostop 28. oktobra 2013).
- Chambre des représentats de Belgique, »Note de politique générale Affaires étrangères, Commerce extérieur et Affaires européennes«, 21. december 2011, http://www.didierreynders.be/wp-content/uploads/2012/01/Note_de_politique_g%C3%A9n%C3%A9rale_Didier_Reynders.pdf.
- CONCORD, »Spotlight on EU policy coherence for development«, 2013, <http://www.concordeurope.org/259-spotlight-on-eu-policy-coherence-for-development>.
- CONCORD, »Overview of PCD systems in some EU Member States«, v: »The real life impact of EU policies on the poor«, Spotlight on Policy Coherence for Development 2013, CONCORD, september 2013.

Belgium / CNCD-11.11.11

Centre National de Coopération au développement
Quai du Commerce 9
1000 Bruselj -- Belgija
T +32 2 250 12 50
F +32 2 250 12 63
www.cncd.be

Czech Republic / FORS

České fórum pro rozvojovou spolupráci
Czech Forum for Development Cooperation
Vladislavova 12,
110 00 Praga 1 -- Češka
T/F: +420 222 522 480
www.fors.cz

Estonia / AKÜ

Arengukoostöö Ümarlaud
Estonian Roundtable for Development Cooperation
Suur-Karja 23, 10148 Talin -- Estonija
T: +372 627 0191
www.terveilm.ee

Europe/ Eurodad

European Network on Debt and Development
Rue d'Edimbourg 18-26,
1050 Bruselj -- Belgija
T: +32 2 894 46 40
F: +32 2 791 98 09
www.eurodad.org

Hungary / HAND

Hungarian Association of NGOs
for Development and Humanitarian Aid
Szentkirályi u. 6. fsz. 3.
1088 Budimpešta -- Madžarska
T : +36 70 397 7647
www.hand.org.hu

Poland / Grupa Zagranica

Noakowskiego 10/6a,
00-666 Varšava -- Poljska
T: +48 22 299 01 05
F: +48 22 207 25 60
www.zagranica.org.pl

Romania / FOND

The Romanian NGDO Platform
Calea 13 Septembrie, No. 85, Bl. 77C,
Ap. 74, Sector 5,
050713 Bukarešta -- Romunija
T: +407 34 325 662
F: +402 1 310 33 86
www.fondromania.org

Slovakia / Platforma MVRO

Slovak NGDO Platform
Miletičova 7
821 08 Bratislava -- Slovaška
T: +421- 2 - 20 44 52 55
www.mvro.sk

Slovenia / SLOGA

Slovenian Global Action
Povšetova 37
1000 Ljubljana -- Slovenija
T: +386 1 434 44 02
www.sloga-platform.org

Študija je financirana s strani Evropske komisije. Dokument odraža le poglede avtorjev in Komisija ni odgovorna za kakršno koli uporabo, ki izhaja iz informacij, ki jih dokument vsebuje.